

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konjarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Saraievo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
podeljka in dneva po prazniku

Mladina pravi: takšni smo

Pršlo je v navado, da se za vse nerazum-
ljivo neravnovesje v našem javnem življenju ob-
dolžuje mladino. Pri tem le redko kdo pomisli na
svojo lastno morda že davno mladost in na one
sile, ki so njega gibale vprek tedanje »družbe«.
Na splošno se pa kaže le malo volje, tudi pri ti-
stih ne, ki bi bili v to poklicani po svojem zva-
nju, da bi se potrudili do razumevanja sedanje
mlade generacije in do spoznanja, kaj ona prav
za prav hoče.

Mladinskih studij je vse polno. Je pa nadvse
težko najti delo, ki bi bilo resnično univerzalno
in ki bi zajelo v jedro mladostnikove duše. Izšla
pa je pred nedavnim časom v Nemčiji knjiga, ki
zasluži vso našo pozornost. Govori sicer predvsem
o nemški mladini, a je tako sodobno pisana, da
so mnoge ugotovitve splošnega pomena. Frank
Matzke (»Jugend bekenn: So sind wir«). Re-
clam, Leipzig) je znan dušeslovec in poznavalec
mladine. Piše z veliko odkritostjo in pogumom ter
slika stvari tako, kakor se po njegovem mnenju
resnično dogajajo. Pred očmi ima mladino od 20
do 30 let, torej tistih let, ki so vojno že okusili
a posegajo sedaj že v življenje s praktičnimi od-
ločitvami.

Matzke ugotavlja, da je mladina docela pre-
lomila s preteklostjo v mišljenju in življenju. Novi
ljudje so to, ki jim stojimo nasproti. In ta mla-
dina pridobiva na veljavi in ugledu ter si osvaja
družabni teren, kakor ga v isti izmeri zgublja sta-
rejša generacija. Novodobno pridobitno življenje
potem pa vzgoja, ali bolje nevgzoja, ki je postala
tudi celo domačemu družinskemu življenju, dajejo
novemu rodu posebno obilje. Ena takih značil-
nosti je n. pr. sport, ki je zavzel tolikšne dimen-
zije, da za vse drugo, tudi najpotrebnejše ni več
časa. Preje je bil človek v zagrebljen obrazem in
krepkimi mišičastimi rokami v boljši družbi sko-
raj nemogoč. Danes je postalo to skoraj plemstvo.
Na blede obraze in mehke, negovane roke se gle-
da s prezirom in pomilovanjem. Devetnajsto sto-
letje je končno zašlo. Nihče ne vidi več rešitve živ-
ljenjskih problemov v moдрosti preteklih dob,
ampak v ustvaritvi nekaj čisto novega.

Moderna mladina ne pozna več mej, preko
katerih bi mislila, da ne more iti. Pred skrivnost-
nim nima respekta in ga noče. Brezbrižno trga
zastore hoteč prodreti do korenine biti in ne ve-
ruje, da bi pri svojem gibanju naprej nazadnje ute-
gnila vendarle naleteči na zaklenjena vrata. Mladini
ni ničesar več skrivnega, nič svetega, nič nere-
šljivega, prav ničesar, kar bi ji moglo ali znalo
biti prepovedano. Ni idealna ne romantična. Go-
vori o novi stvarnosti in če kdo omeni, da je v
njej to in ono proti bon tonu vam kvečjemu sko-
mnigne z rameni. Mladi odklanjajo vsako voditelj-
stvo, ker se jim zdi, da jih nihče starejših ne raz-
ume in da jim nikdo nima kaj dati. Zato pa sami
kažejo neko umirjeno resnost, ki nekada v teh le-
tih ni bila poznana. Tragika je privatna zadeva.
Ne izliva se ne v prozo, ne v pesem, ne v besedo
a v globini duše se čuti mladina osamelo, zapuše-
no, nerazumljeno. Mladi hočejo biti samo ljudje se-
danjosti. Za preteklo se ne brigajo, v bodočnost ne
gledajo. Kdor jih hoče razumeti, mora tudi sam
prelomiti z običajnimi merili preteklosti.

Mladina je mnogo stvaritev preteklosti vrgla
čez krov. Hoče pa ustvarjati nove vrednote. Njeno
mišljenje in življenje je čisto individualno, v glo-
bini duše ne priznava podrejenosti. Javljajo se
pač kolektivne oblike a ne za skupno doživljanje,
religijo ali molitev. Kvečjemu za delo. Če vrše do-
bro delo, ga ne opravljajo iz kakšnega nadnaravnega
nagiba, kar jim je tuje, temveč zato, ker ne želijo
biti nedostojni. Isto tako vrši vojak svojo dolžnost
in sportman igra fair igro. Čednosti po starem po-
movanju ne poznajo. Poznajo občo etiko, ki urav-
nava zunanji odnos posameznika do družbe. Mi-
šljenja in načela starih nimajo zanje nikake abso-
lutnosti. Filozofski sistemi prednikov in njihovih
vera jim je nekako isto kakor obiskovalcu mu-
zeja častitljive starinske umetnine. Vpliva neko-
liko še vsebina, a neobvezno. Mladina je nosilka
nove etike, ki ni utemeljena v razumu ampak
v čuvstvenosti novega človeka.

Mladina noče biti religiozna, ne subjektivno-
čuvstvena, ne dogmatično-konfesionelna. A tudi
odciljanja brezboštvo in svobodomiselstvo. Ni ji do
tega, da bi živel varno v božji roki ampak ji če
stati na goli zemlji. O Bogu malo ve, ker ji živ-
ljenje o njem ne govori. Najbrže bi do islama za-
vzeli isto stališče kot do krščanstva. Na cerkvi ljubijo
njeno estetičnost, umetnost, formalno dovrše-
nost, a v bistvu ne prodro, ker jim je stvariteljna
religioznost tuj pojem. Il v svobodomiselstvo, se
jim zdi smešno in bedasto. Mladina ni brez Boga,
a ji ni veliko za Boga.

v ljubezni vlada popolna svoboda. Mladini
je malo do zakonskega življenja, tudi ne bi re-
kel, da so večji v spolnih zablodah kot predniki,
vendar v spolnosti ne vidijo nič prepovedanega,
nič skrivnostnega, ampak vse jim je naravno in
samoposredno razumljivo. Tip današnje žene je to-
varišica.

Pisatelj je hotel zajeti na široko, kolikor
močnega na splošno vso nemško mladino. Njene
značilnosti so torej: svobodoljublje, lov za zuna-
njostjo, skrb za telesno življenje in izživetje brez
vsakega globljega odnosa do religije in brez izra-
zitega negovanja duševnega življenja. Naj vsak
sam presodi, ali in v kolikoli bi gornja izvajanja
mogla veljati tudi za našo mlado generacijo.

Vendar, kdor to bere, ne bo mogel reči dru-
gače kot: uboga mladina. A mladi nečijo pomilo-
vanja ampak razumevanja. Do tega imajo pra-

Resnica o odstopu nadškofa Kordača

Pretirana in namenoma polvorjena poročila o rezignaciji praškega nadškofa Protiverski tisk je grdo izrabljal incident, da napade papeževega nuncija

Od našega praškega dopisnika.

Praga, julija 1931.

Zadeva odstopa praškega nadškofa dr. Korda-
ča je še vedno zamotana v toliko nejasnosti hotene
ali nehotene, da vam kljub najboljši volji ne morem
podati točnih informacij o okoliščinah, ki so vpli-
vale na sivolasega nadškofa, da je odločil svoje
breme. Od srede julija ga skoroda ni več časopisa
na Čehoslovaškem, ki bi ne prinašal dnevno kakšno
senzacijo o tem dogodku. Po nekaterih listih se je
razvila celo ostra, včasih tudi surova debata, ki je
prešla v inozemski tisk in povzročila veliko zme-
do, nad katero se tudi vi pritožujete.

Prvič je javnost izvedela o odstopu nadškofa
dr. Kordača, katerega ime je vsled njegovih soci-
alnih pastirskih listov zaslovelo po vsem svetu, dne
13. julija t. l., ko je praški stolni kapitel v uradnem
obvestilu objavil, da je nadškof dr. Kordač radi
bolezni in visoke starosti rezigniral na nadškofijski
prestol in da je bil prelat dr. Picho izvoljen za
kapitelskega vikarja, dokler da ne bo postavljen
nov nadškof. Tudi najbližja okolica nadškofa je bila
naravnost presenečena, ker je vendar videla, kako
se je škof zoperstavljal bolezni in kljub svoji vi-
soki starosti zbral vse svoje energije, da točno in
vestno izvršuje dolžnosti svojega poklica. Njegovo
zdravje pa se je nasprotno zadnje čase le izboljša-
valo. Ker je odstop prišel tako nepričakovano, so
iz razumljivih razlogov navalili časnikarji vseh kul-
turnih smeri na odstopiškega nadškofa in na vse
one, o katerih so mislili, da jim je kaj znano o tem
dogodku. Krožila so najneumnejša poročila, češ,
da je bil dr. Kordač od papeževega nuncija msgr.
Ciriacija prisiljen da odstopi, da je rezignacija po
kanonskem pravu neveljavna in da je izvolitev dr.

Picho na kapitelskega vikarja ničeva. Nekateri li-
sti so nato na najsurovejši način napadali apostol-
skega nuncija samega. Celotekateri katoliški listi
so se pustili zapeljati do objav, ki so bile polne
prikritih napadov na osebo nuncija. Zopet drugi listi
so zahtevali od vlade, naj ščiti dr. Kordača. Zadeva
je postala od dne do dne bolj mučna in seveda tudi
vedno bolj škodljiva ugledu katoliške cerkve, pred-
vsem še, ker so se nekatere izjave starega nadškofa
nalašč polvorile in tendenciozno zavile. Nekateri
listi, kot na pr. »Stribrenijev List«, so namenoma
izrabljali ta incident za svoje protiverske namene,
kljub temu pa so znali vse svoje sovražne napade
na nuncijatura in na katoliško cerkev maskirati s
pobožno željo, da jim je samo na tem ležeče, da ob-
varujejo katoliško cerkev na Čehoslovaškem čisto
in svobodno. Zelo je škodovalo tudi dejstvo, da se
je nuncijatura zavila v neprodirljivo tišino in ni
odgovorila na noben napad. Nasprotniki papeževega
nuncija, ki so mu očitali, da iztirjava prevelike vsote
denarja od čehoslovaškega episkopata in da se
obnaša surovo in brezobzirno napram škofom, še
danes lahko trdijo, da njihove izjave niso bile pre-
klicane.

Zadnje dni je praški ordinarijat objavil besed-
ilo pisma, v katerem nuncij naznanja nadškofu
Kordaču, da je sv. Stolica sprejela njegovo rezigna-
cijo. Sedaj so se oglašili tudi poluradni listi, ki so
ohranili hvalevredno rezerviranost in niso v niče-
mer posegali v časopisno debato. Ugotovili so med
drugim, da bi se bilo vendar spodobilo, da bi bil
nadškofijski list objavil tudi pismo, v katerem je
dr. Kordač zaprosil za svoj odpust. Ker se to ni
zgodilo, je ostal vtis, da z nadškofovim odstopom
vendarle ni vse v najlepšem redu. Dr. Kordač je
bil imenovan za papeževega prestolnega prisednika
in za titularnega nadškofa amasejskega. S tem bi

imelo biti vprašanje rešeno, ker je odstop postal
definitiven, toda časopisna debata traja še vedno
naprej in noče priti do konca.

Ako bi hoteli iz tega kaosa različnih mnenj
izluščiti resnico, bi prišli do sledečih dejstev:

Nadškof Kordač je brez vsakega dvoma potem
praške nuncijature zaprosil za odpust iz službe,
toda prošnja sama najbrž ni bila napisana pristo-
voljno in iz lastnega nagiba. Nadškof se je čutil
nekoliko užaljenega, ko so mu imenovali škofa-
koadjutorja, s pravico nasledka in je zato lažje
in raje zapustil svoje visoko mesto. Tudi njegovih
80 let mu je olajšalo odhod, tembolj, ker ga je
tekem zadnjih dveh let že dvakrat zadela možgan-
ska kap. To so dejstva, katerih pomen se ne sme
podcenjevati. Na drugi strani pa se danes ne da
več zanikati, da je obstojalo resno nasprotstvo
med nadškofom in med nuncijem. Zalostno je
samo in za katoliško cerkev škodljivo, da je o teh
nasprotstvih zvedela tudi široka javnost. Sivolasi
nadškof tega gotovo ni želel in ko je zapazil, da
so se njegove izjave namenoma potvarjale in grdo
izrabljale, je prepovedal časnikarjem vstop v svo-
je palače. On sam je bil opetovano naglasil, da
njegova rezignacija na noben način ni v zvezi z
ostro obsodbo sodobnega kapitalizma. V dokaz
naj služi vatikansko glasilo »Osservatore Roma-
no«, ki je nadškofove socialne izjave dobesedno
ponatisnil in jih tako tudi sprejel in potrdil. Nad-
škofove besede so bile v vatikanskem glasilu po-
novno citirane v borbi med fašizmom in med ka-
toliško akcijo. Na vsak način pa je po mojem mne-
nju velika škoda, da so vsi ti nesrečni dogodki
vzbudili na Čehoslovaškem vtis, da Rim in nje-
gov odposlanec nuncij ne razumeta več čehoslo-
vaške duše. Bog sam bo odločil, komu pripada
ta težka krivda.

Fašistična prisega in katoliška akcija

Vlada grozi katoličanom, ki nočejo obnoviti fašistične prisege

Rim, 30. jul. Te dni so imeli voditelji ženske
katoliške akcije duhovne vaje in so bile ob sklepu
sprejete v avdienco pri sv. očetu. V kratkem na-
govoru je papež izjavil, da so duhovne vaje bile
za nje vir milosti, da bodo vztrajno molile zlasti
v teh težkih dneh, »ki nam pa vendarle ne smejo
vzeti vedrosti in zaupanja, ker moramo vse upati
od Boga, ki je obljubil, da nam bo vsega dal,
ako ga bomo prosili.«

Te besede sv. očeta razodevajo njegovo nad-
naravno zaupanje, da bo junaška verska borba,
ki jo proti svoji volji bije s fašizmom, z božjo
pomočjo srečno iztekla in njegovo trdno vero v
pravičnost načel, po katerih je vodena katoliška
akcija.

V spominu bo še, da je papež svoje dni za-
hteval, da naj fašistična prisega ne velja za kato-
like brez potrebnih rezerv. V posebnem uvodnem
članku pa sedaj »Osservatore Romano« ugotavlja,
da so na več krajih članom katoliške akcije, ki
so istočasno vpisani v fašistični stranki, predložili
znova fašistično prisego, ki naj jo le-ti obnove
brez rezerve, sicer bodo izključeni iz stranke z
vsemi posledicami. »Osservatore Romano« sicer
pripominja, da gre najbrže le za lokalne slučaje,
ugotavlja pa vendar, da je tak postopek popol-
noma neumesten. Očividno se s tem hoče postopati
proti direktivam sv. očeta, ker se sili kato-
ličane obnoviti fašistično prisego brez rezerve, ko
je vendar jasno, da se katoličan v ničemer ne

more vezati, kar bi bilo proti božjim in cerkvenim
postavam. Iz fašističnega postopanja bi se dalo
sklepati, da se nekoga hoče obvezati, da bo šel
tudi proti cerkvi, ako se mu bo to ukazalo. To
početje škoduje tudi režimu, ki je tolikokrat iz-
javljal, da spoštuje katoliško revo in cerkev. Je
pa tudi nekoristno početje fašistov, ker nikogar
ni mogoče nikdar obvezati v vesti in tudi ne s
prisego, da bo nekaj storil, kar bi bilo proti cer-
kvenim in božjim postavam.

»Upamo, da se bo s to stvarjo prenehalo, ker
je žaljiva in brezkoristna,« zaključuje »Osserva-
tore.« Vendar smo jo omenili, ker bi vendarle
utegnila koga v vesti vznemiriti.

Vatikan in Italija

Vatikansko mesto, 30. jul. x. Vse kaže na
to, da se napetost med Italijo in med Vatikanom
do konca septembra ali oktobra ne bo v ničemer
spremenila. Do takrat bo poseben odbor, sestav-
ljen od kardinalov in drugih višjih dostojanstve-
nikov, imel nalogo, da strogo nadzira razvoj in
da redno poroča papežu o vsaki novonastali po-
drobnosti. Ta odbor bo ostal v permanentnem za-
sedanju. Nekateri zunanji listi so raznesli vest,
da je državni tajnik kardinal Pacelli odstopil in
da je bil bivši državni tajnik Gasparri poklican,
da prevzame odgovornost za zunanjo politiko Va-
tikana. Te vesti so bile danes od državnega tajni-
štva demantirane kot izmišljene in tendenciozne.

Načrt dr. Mania o vzhodnem bloku

Romunski državnik bo zapustil zatišje

Bukarešta, 30. jul. or. Bivši predsednik ro-
munske vlade dr. Maniu je sprejel zastopnika
uradnega tiskovnega urada, ter mu obrazložil svoj
načrt o izboljšanju gospodarskih razmer v Evropi,
ki bi imelo za posledico tudi uravnovešanje poli-
tičnega položaja. Dr. Maniu se sicer klanja pred
idealnim načrtom Briandove Panevrope, toda kot
praktičen politik vanj ne veruje. Sanacija Evrope
mora začeti z ustanovitvijo državnega bloka na
vzhodu, kateremu se morata pridružiti tudi Av-
strija in Madjarska. Ta blok bi se moral ustano-
viti le s privolitvijo in pod skupno kontrolo Fran-

cije in Italije. Njegova prva naloga bi bila vzeti
v roke vprašanje poljedelstva in rešiti bednega
kmeta. On se zoperstavlja tudi povratku Habs-
buržanov na katerikoli prestol v Srednji Evropi.
To bi ne bilo v interesu nobene države, najmanj
pa Nemčija, akoravno slednja misli, da bi s Habs-
buržani na Madjarskem mnogo pridobila. Po tem
razgovoru je bil dr. Maniu sprejet v avdienco pri
kralju, kar je dalo povoda k domnevanjem, da se
bo užaljen politik zopet vrnil na čelo svoje kmet-
ske stranke in da bo zopet aktivno posegel v po-
litiko Romunije.

sko. Ali naj se čudimo, če zato raste ro, ki ima
samo zasmeh za podelovano kulturno dediščino,
zameta tudi kar je zdravega in hoče hoditi le svoja
lastna pota.

Kdor hoče razumeti mladino, mora postati
revolucionar. Sam v sebi mora prelomiti z vsem
kompromisarstvom in polovičarstvom, mora svoje
življenje resnično ponotrjaniti. Potegnil bo mladi
rod za seboj tisti, ki bo ves to, kar ima biti. Le
temu bo tudi uspelo, da bo mladino zopet zasidral
v — Bogu.

Sovjetski vandalizem

Riga, 30. jul. ne. Sovjetsko časopisje poroča,
da je sovjetska vlada potem naredbe predpisala
porušitev stare katedrale Odršenika, ki je naj-
večja cerkev v Moskvi. Z delom se bo pričelo v
najkrajšem času. Prvotno je imela vlada namen
prezidati in povečati to cerkev, ter jo spremeniti
v velikansko palačo Sovjetov, toda pozneje se je
odločila za njeno odstranitev, češ da je ta cerkev,
ki je bila sezidana v spomin na zmago Rusije nad
Napoleonom, absurdna zgradba stare Rusije in
spominja preveč na dobo aristokratov in velepo-
sestnikov. Katedralo bodo porušili tekem 6 mese-
cev, nakar bodo na njenem mestu začeli polagati
temelje za projektirano palačo Sovjetov. Zgradba
bo po načrtih dovršena koncem 1933, tako da bo
že lahko služila za jubilejno slavnost na koncu
takoimenovane petletke. V njej bo baje prostora
za 20.000 ljudi.

Tečaj apostolata za mladino

Split, 30. julija. z. Na Bolu na Braču so se
sestali večeraj popoldne udeleženci tečaja Aposto-
lata mladine iz vseh krajev. Najprej so se sestali
v Splitu, nakar so krenili naprej na Brač. Sprejel
jih je prior samostana oo. dominikancev, g. dr. Ra-
bada. Danes ob 7 se je udeležilo sv. maše 110
mladeničev. Ob pol 8 je po sv. maši imel govor
dr. Kolarek, nakar se je začelo zborovanje na prostem.
Otvorjena je bila letna skupščina predstav-
nikov Apostolata mladine sv. Cirila in Metoda.
Skupščino je otvoril g. Bogdan in predlagal, da
temu sestanku predseduje g. Pavico Tijan. Najprej
je predsednik pozdravil priorja samostana g. dr.
Rabadana in se mu zahvalil, da je omogočil to zbo-
rovanje. Dr. Rabada se mu je v toplih besedah
zahvalil in sporočil obvestilo škofa dr. Pušića, ki
se ni mogel udeležiti zborovanja radi neodložli-
vih poslov. Nato se je sešel na dnevni red in
prečitani so bili zapiski sej in o delu posameznih
skupin. Nato se je razvila obsirna debata in se je
posebno razpravljalo o predlogu glavnega odbora
gleda društvenih pravil, ki bi omogočila lepo delo
krajevnih skupin. V nov upravni odbor so bili iz-
voljeni: Srečko Kareman, Drago Uvonović, Davor
Mante, Anta Blažević in Maksimiljan Bače. Popol-
dne je imel predavanja g. dr. Betlić o socialni
okrožnici »Rerum novarum«, za njim pa je imel
predavanje dr. Podelsčak o sodobnem krščansko-
socialnem pokretu. Zborovanje se nadaljuje.

Proces Košutič-Predavec

Bjelovar, 30. jul. z. Danes se je pričel pred
tukajšnjim sodiščem interesanten proces proti dr.
Mirku Košutiču in Josipu Predavcu radi § 302
kazenskega zakona. V obsirni obtožbi se nava-
jajo razlogi, ker je dr. Košutič v svojem prizivu
žalil državne uslužbence češ, da je ves senat stal
pod terorjem privatnih udeležencev. S tem je dr.
Mirko Košutič oklevetal sodnike. Predavec pa je
obtožen, da je dal dr. Košutiču navodila za se-
stavo revizije in priziva. Predavec k današnji raz-
pravi ni bil pozvan, pač pa ga bodo poklicali k
prihodnji. Dr. Košutič se po prečitanih ne čuti
krivega in odgovarja po redu in zelo oprežno na
obtožbo. Prizna, da je napisal priziv po navodilih
Predavca. Razprava se je nato preložila in se bo
nadaljevala, čim dobi sodišče neke važne spise

„Mussolini južne Amerike“

Kako je prišel na vlado in kako je pobegnil diktator republike Čile
Carlos Ibanes

Berlin, 30. julija d. Današnja »Germania«, priobčuje zanimiv dopis svojega poročevalca v Čile, iz katerega je razvidno, pod kakšnimi okoliščinami je moral odstopiti »Mussolini Juž. Amerike«, predsednik in diktator republike Čile, general Carlos Ibanes. Republika Čile je uživala med svojimi južno-ameriškimi sestrami sloves, ki ga uživa v Evropi Rusija. Kakor tu, tako žija tudi v Čile globok socialni propad med plastmi ljudstva, ker skoroda ne obstoja tista srednja plast, ki je postala hrbtnica po industrializiranih evropskih državah. Vsled tega se je rodil zelo oster in radikalen levičarski pokret naprjen proti oligarhiji bogatih družin, ki so imele vso oblast v rokah. Po daljši sistematični agitaciji se je posrečilo advokatu Arthurju Alessandri, da je potegnil za seboj ljudske mase, ki so v svoji neizobraženosti in svoji nepopisni bedi videle v njem neke vrste odrešenika.

Alessandri je znal tako razpaliti ljudstvo s pritiranimi in neizpolnjenimi obljubami, da so ga slednji izvolili za predsednika republike. Ko je videl, da danih obljub ne more izpolniti, so izbruhili po vsej deželi štrajki, ki so dovolili energičnemu vojnemu ministru, generalu Ibanesu, da je potegnil oblast nase in jo s pomočjo vojaštva tudi obdržal.

Ustava je bila odpovedana, opozicija prepovedana. Toda veliko skrb, katero je posvečal blagostanju armade, je povišala državne izdatke in seveda tudi davčna bremena. Politiki in delavski voditelji, ki so dvigali protest proti diktaturi in njenemu načinu vladanja, so bili izgnani ali internirani na oddaljenih otokih Tihega oceana, kjer so živeli pod najstrožjim nadzorstvom. Pogostokrat so izbruhne manjše revolucije, toda železna pest generala Ibanesa jih je takoj potlačila. Naposled je zajela čilska republika tudi svetovna gospodarska kriza, ki je zlomila hrbtnico tudi Ibanesovi diktaturi. Glavno bogastvo Čile je salpeter. Cene salpetera so na svetovnem trgu tako katastrofalno padle, da je vztrepetalo vso narodno gospodarstvo republike. Davčni vijak se je še bolj stisnil in seveda povzročil naraščajočo nezadovoljnost med narodom. Naenkrat država ni mogla plačevati svojih dolgov in angleški strokovnjaki, ki so bili poklicani v deželo, so izjavili, da je katastrofa neizogibna.

Nove drakonične odredbe generala Ibanesa so sejele samo ogorčenje, katerega so revolucionarni izbrabljali v svoje namene. Istočasno so izbruhile na vseh koncih in krajih republike manjše revolte, vojaštvo je moralo biti vedno v pripravljenosti, po nekod je prišlo celo do krvavih izgre-

dov. Revolucionarni duh se je širil kot rak in zadrževal vedno bolj globoko v oslabele narodno telo. Celotno izobraženi stanovi so se pridružili pokretu, tako da so med drugimi zdravniki odklanjali zdravljenje ranjenec vladnih čet. Nazadnje se je nekaj sto akademikov zabarikadiralo na univerzi in odprlo ogenj na mestno policijo. Sprito takšnega položaja je šla deputacija voditeljev vplivnejših strank h generalu Ibanesu in zahtevala od njega, naj nemudoma odstopi. V zadnjem trenutku se je omahujoči diktator obrnil v posebnem proglasu na narod ter mu zagotovil, da bo pod njegovo vodstvom sigurno prebroditi sedanjo krizo. Proglas je ostal brez odmeva, počestne bitke so se nadaljevale, odredki armade so se začeli puntati in bratiti z vstasi. Ibanes je sprevidel, da je prišel konec njegove avanture in ker ni smel pričakovati, da mu bodo prizanesli, je rajši pobegnil.

Po njegovem odhodu je predsednik senata Letelier sestavil provizorično vlado, kateri se pa še ni posrečilo ustaviti mir in red v državi. Mogoče se bo zopet pojavil tribun Alessandri, ki živi v Parizu v izgnanstvu, toda tudi njegov povrtek ne bo odstranil denarne krize, tako da obstoji bojazn, da bodo tej revoluciji sledile še druge, mnogo bolj krvave in krute.

Atentat na Cangkajška

Nanking, 30. julija. AA. Redarstvo je odredilo obsežne varnostne ukrepe, da zaščiti življenje generala Cangkajška. Kakor sedaj poročajo, je bil na Cangkajška izvršen drzen atentat v javnem parku v Nankingu, kjer je glavno taborišče nacionalistične vojske. Iz gozda je bilo na Cangkajškovo avtomobil oddanih več strelcev, ki pa ga niso zadeli. Straža je preiskala ves park, ne da bi našla atentatorjev. Kasneje so v mestu prišli 3 sumljive osebe, ki so priznale, da jih je nasprotna vlada najela, naj ubijejo Cangkajška. Vse tri so takoj usmrtili.

Najnovejša poročila

Dr. Eckener in Samojlovič o uspehih »Zeppelina«

»Zeppeline« v Friedrichshafenu.

Berlin, 30. jul. tg. Po pristanku zrakoplova »Zeppelina« je bil banket, na katerem je najprej berlinski župan pozdravil dr. Eckenerja v imenu berlinskega mesta in označil zrakoplov kot simbol za povzdigo Nemčije. Odgovoril mu je dr. Eckener, da je zrakoplov ponovno pokazal svojo sposobnost in da se bodo znanstveni rezultati vojnega javno ocepili. Ta vojnja je imela dva uspeha: dokazala se je sposobnost zrakoplova za vožnje v arktične kraje, samo da bo na razpolago dovolj denarja, gotovo pa je tudi, da bo zrakoplov lahko prejel turistične vožnje v severne kraje, kar dr. Eckenerja najbolj veseli. Profesor Samojlovič je izjavil, da je bila to njegova osma vožnja na sever in da je bil presenečen po velikih uspehih, ki jih je dosegel zrakoplov za znanost. Treba pa bo še dve do tri leta časa, da se bo moglo z dosedanjimi sredstvi nadaljevati znanstveno polovanje v severne kraje. — Ob 10.12 je zrakoplov potem odplul v Friedrichshafen.

Burni prizori v madžarskem parlamentu

Budimpešta, 30. jul. tg. Na današnji popoldanski seji madžarske poslanske zbornice je prišlo do viharinih prizorov, ko je govoril poslanec katoliški duhovnik Turcsanin, ki je ostro napadal vlado. Izjavil je, da je atmosfera nepozizma in protikecije po vsej državi učinkovala uničujoče. — V svrhu obnove zaupanja je nujno potrebna rekonstrukcija kabineta. Naštevaj je več korupcijskih afer v notranjem ministristvu, ki so povzročile kazensko sodniško postopanje. Za to je odgovoren notranji minister.

Potem je napadal tudi prosvetnega ministra. Za njim je ministrski predsednik grof Bethlen najodločnejše zavračal napade in izjavil, da je poslanec Turcsanin s svojim današnjim nastopom dokazal, da ni želeli, da bi bili taki ljudje izvoljeni za poslance. Nato je prosvetni minister grof Klebelsberg strastno zavračal trditve Turcsanina, češ, da so samo obrekovanje. Nastal je tako velik nemir, da se je morala seja zaključiti. Ko je bila potem seja zopet odprta, je govoril notranji minister in se skliceval na to, da je v vseh primerih, katere je navajal poslanec Turcsanin, kraljevska kurija kot najvišja instanca ugotovila integriteto notranjega ministra.

Letalska nesreča

Pariz, 30. jul. tg. Med vojaškimi vajami je pri Berriju vojaško letalo po nesreči padlo pri spuščanju na tla v ribnik, kjer se je pogreznilo, pilot pa je utonil.

Stanje Lloyd Georgea

London, 30. julija. AA. Davi so objavili tale komunikacije:

Lloyd George je prebil mirno noč in se počuti dobro. Kralj, kraljica in waleški princ so poslali Lloydju Georgeu simpatično brzojavko. Kralj se je s svoje jahte v Cowesu, večkrat informiral o zdravstvenem stanju bolnika. Ko je ministrski predsednik MacDonald prispel z letalom v London, je takoj brzojavil Lloyd Georgeu, da se veseli, da je operacija uspela in želi bolniku, da bi čimprej ozdravel.

Preden so ga operirali, je Lloyd George narokoval svoji hčeri sporočilo liberalni poletni šoli, ki jo odpirajo danes v Cambridgeu.

Razdelitev pšenice in koruze

Belgrad, 30. jul. ž. Za preskrito pasivnih krajev s pšenico in koruzo bo vlada odkupila od poljedelcev potrebne količine teh pridelkov potomi privilegirane družba in bo te količine razdelila potem banknih uprav pasivnim krajem. Razdelitev se bo izvršila najprej tam, kjer je ljudi doletela potresna ali pa elementarna nesreča. Za nabavo potrebne množine pšenice in koruze so krediti že določeni.

Izvoz našega sadja

Belgrad, 30. julija. ž. Izvoz našega sadja v Nemčijo je v teku tega meseca nekoliko popustil, kar je pripisali splošni gospodarski krizi v Nemčiji. Zato pa je bil izvoz sadja v ostale države večji kot prejšnje mesece.

Nova progna

Belgrad, 30. julija. AA. Otvoritev proge Lopatica—Raška in Cukarica—Belgrad Sava ter njih izročitev prometu se ne izvrši zaradi tehničnih zaprek 1. avgusta, kakor je bilo razglašeno v Prometnem vestniku v št. 30 in 31, nego se progna Lopatica—Raška otvori 7. avgusta, progna Cukarica—Belgrad Sava pa 15. avgusta.

Zveza za zbiranje konj

Belgrad, 30. julija. AA. Organizacije za selekcijo konj, pasme Nonius, ki jih je zdaj 23, so sklenile sklicati sredi avgusta ustanovno skupščino svoje zveze, na posestvu Karagjorgje, kjer posebno goje konje te pasme. Razen zastopnikov kr. banknih uprav se skupščine udeležijo tudi načelnik oddelka kmetijskega ministristva, dr. Ljudevit Prohaska.

Današnja vremenska napoved. Jasno, nekoliko topleje, krajevne nevihte pa niso popolnoma izključene.

Kongres

Delavske internacionale

Dunaj, 30. jul. tg. Na današnjem kongresu Delavske internacionale je imel velik govor voditelj avstrijskih socialnih demokratov dr. Bauer o položaju v Nemčiji in v Srednji Evropi. Izjavil je, da ni dvoma, da stojimo ob začetku nove razvojne faze, ki jo označujejo veliki gospodarski in socialni pretresi. Zmaga nemškega fašizma bi za nedolgočasno uničila vse upanje na mir v Evropi in mednarodno razorožitev. Kapitalizem danes ni več v stanju priti iz te krize. Če bi fašizem poskušal vreti na tla nemški delavski razred, bi se delavstvo moralo proti temu braniti z vsemi sredstvi. Računati bi morali s tem, da bi katastrofa v Srednji Evropi lahko uvedla novo periodo za socializem na svetu in ga postavila pred nove nezaslišane naloge. Pot terorja in diktature pa ni pot socialne demokracije, katere hoče postaviti demokracijo za temelj za zgraditev socialne družbe. Le če se delavskemu razrodu odvzamejo demokracijska bojna sredstva, se bo moral ta boj voditi z drugimi sredstvi. Če pa bo ta strahota nastopila, jo bo treba z vsemi silami porabiti za osvojitve politične moči delavskega razreda.

Kongres je danes z veliko večino sprejel resolucijo, v kateri se navaja: Uvažujoč, da je boj proti nevarnosti vojne vrhovna naloga socialističnih strank in uvažujoč, da so vse stranke socialistične internacionale edine v tem, da porabijo vse sile, ki so jim na razpolago, da pobijajo vsako vlado, ki bi motila mir v Evropi, odkazuje kongres predloge, ki se tičejo določitve natančnih pravil za odklonitev vojaških kreditov splošni stalni razorožitveni komisiji social. delavske internacionale.

Kongres Zveze vo'nih žrtlov

Praga, 30. jul. tg. Tu se začne jutri kongres mednarodnega sodelovanja zvez vojnihi žrtlov. Razpravljali bodo o položaju vojnihi invalidov v posameznih državah in o ustanovitvi mednarodnega vojnega muzeja v Zenevi pod protektoratom Družba narodov. Danes je bilo mednarodno zborovanje vojnihi slepcev.

Ponesrečen prekomorski polet

London, 30. julija. AA. Blizu Cardinga v Southwalesu sta sinoči pristala ameriška letalca Clyde Pangborn in Hugh Hendon.

Dvignila sta se v zrak torek zjutraj v New Yorku, da poletita okrog sveta. Polet preko Atlantskega oceana je bil silno težak, ker ga je na vsaj poti ovirala megla. Letalca sta bila prisiljena pristati v Wakeu in prekiniti polet.

O drugem ameriškem letalu, ki ga vodi Američana Boardman in Polando, ni še vesti. Letalca sta startala v torek, da poletita v Turčijo.

„Zeppelin“ zopet doma

Slabo vreme preprečilo polet na severni tečaj

Berlin, 30. julija. AA. Po neuspelem poletu v polarne kraje, se je »Graf Zeppelin« pojavil nocoj nad Berlinom. Krožil je nad mestom pol ure, nakar je pristal nocoj ob 7 nad letališčem Tempelhof, kjer ga je tisočglava množica burno pozdravljala. Zrakoplov je zbral veliko znanstvenega materiala. V Berlinu ostane še nekaj ur, da obnovi gorivo in ukrta nekaj potnikov, nakar bo še tekom noči nadaljeval polet v Friedrichshafen. Dr. Eckenerja in njegove pogumne tovarise so pozdravili zastopniki državne vlade in mestnih oblasti. Vsi potniki so se navdušeno izrazili o čudovitem poletu nad polarnimi pokrajinami. Prof. Samojlovič je dejal, da so zrakoplov idealno sredstvo za polarna raziskavanja in da bi prejšnje ekspedicije potrebovale leta in leta, da bi storile to, kar je storil zrakoplov »Graf Zeppelin«.

Znanstveniki, ki so se udeležili poleta, so sodelovali v popolnem sporazumu in končali svoje delo v dveh dneh. Prof. Samojlovič je dalje izrekel upanje, da bodo polet čim prej ponovili, in sicer na širši mednarodni podlagi, ker so stroški polarnih poletov preveliki za privatno inicijativo. Zrakoplov ni izvedel celotnega poleta, kakor so prvotno nameravali, ker je izgubil preveč časa v Francozelevo deželi. Tu je ostal na prošnjo znanstvenikov skoraj en dan, namesto nekaj ur. Znan-

stveniki so hoteli popraviti zemljevid tega otočja, ker so dognali, da so sedanji zemljevidi netočni. V torek je zrakoplov dosegel Severno deželo, bivšo Deželo Nikolaja II. Dognali so, da je ta dežela veliko večja, kot so prvotno menili. Ker je zmanjkavalo goriva, je dr. Eckener sklenil opustiti nameravani polet do novosibirskih otokov in vrniti se preko Noveje Zemlje. Ker je bilo slabo vreme, se zrakoplov v Leningradu ni ustavil in je nadaljeval pot proti Berlinu. Obkrožil je dvakrat Leningrad in vrget s pomočjo malega padala več zavojev z listinami in pismi ruskih članov ekspedicije.

V brzojavki sovjetski vladi se je dr. Eckener zahvalil za pomoč in obžaloval, da ni mogel pristati v Leningradu. Zanimivo je, da je zrakoplov tekom poleta čul jasno poročila vseh radiopostaj od Berlina do Tokia, dočim ni nobena radio postaja slišala njegovih brzojav.

O zrakoplovu ni bilo vesti 30 ur. Menijo, da so v polarnih pokrajinah tako zbrane mrtve cone, ki so bile doslej neznane.

Pisma in živila za prof. Ušakova, vodjo skupine, ki je na osamljenem otoku Severne Zemlje, niso mogli oddati. Nad otokom je ležala gosta megla. Zato so vrgli zavoj pri Dicksonovem otoku, na ustje reke Jenisej, odkoder bo poštni parnik spomladi prinesel Ušakolu te stvari.

Pod morjem na tečaj

Avantura podmornika »Nautilus«

London, 30. jul. Odhod »Nautilus« iz Devonporta je bil gniljiv. Kakor znano, hoče ta podmornica prodreti do tečaja pod ledom in v polarnih krajih srečati »Malygina« in »Zeppelina«. Zrakoplova pa ne bo več dobila, ker se je »Zeppeline« zaradi slabih atmosferskih razmer s Franc Jožefovo zemljo že vrnil v Evropo. Pač pa utegne srečati »Malygina«, seveda, če se bo »Nautilus« podmorski prodor do tečaja posrečil.

Zadnje dni so na popravili »Nautilus« v plymoutskih arzenalih in krovu podmornice dobesedno mrzlično delali. Posadka si je komaj privoščila minimalno potrebni počitek, ker se vsakemu mudi, da čimprej prispe na cilj. Navdušenje za veliko podjetje je premagalo v posadki in v članih ekspedicije vse fiziološke postavbe.

Ko so radikalne poprave bile končane, so se vršile seveda poizkušnje. Uspelo se izvršno, dasi seveda realnost postavlja vsak stroj pred celo vrsto nepredvidenih okoliščin. Motorji so zdaj tako izpopolnjeni, da bodo, kolikor more človeška pamet soditi, prenesli vožnjo pod polarnim ledom. Tudi poizkusi potapljanja so uspeli brez-

hibno. Umevno so se naredili tudi poizkusi z močnimi svetili in električni in na ročni pogon, ki imajo lomiti led, da ladja lahko vzplove v polarnem morju na površino. Tudi ti poizkusi so pokazali uspešnost aparatov, kolikor se to pač da dognati v nepolarnih razmerah. Kapitan Wilkins je prepričan, da je »Nautilus« sedaj popolnoma usposobljen za postavljeno težko in dozdaj nezasišano nalogo.

Dne 28. t. m. ob 7 zjutraj je bilo vse gotovo za odhod, ob 8 pa so zaropotali motorji. Vse ladje v devonportskem pristanišču so bile gotove za pozdrav. Sirene so zatulile, na jamborih pa so zavirale zastave 20 narodov, ki so pozdravljale ameriško zastavo, plapolajočo na »Nautilusu«. Ta moment je bil zelo gniljiv, saj je marsikomu stiskala srce bojazn, da se pogumni možje ne bi več vrnili iz dežele večnega ledu. Posadka sama je bodra in vesela in ne dvomi v srečen izid velikega podjetja.

Vreme ob odhodu je bilo jasno in lepo, morje pa je nekoliko vzvalovano.

Prah za angleškimi ministri

Rezultat berlinskih pogajanj — slamica za potapljalčega

Berlin, 30. julija. tg. Pogajanja za moratorij v Berlinu so se končala tako, kakor je bilo pričakovati: Ker se niso zbrali pooblaščen zastopniki upniških bank, temveč samo njihovi zaupniki, se ni moglo obvezno sklepati o prolongaciji. Razgovori pa so položaj bistveno razjasnili. Angleške in ameriške velebanke in cela vrsta manjših angleških akceptiranih bank, za enkrat ne bodo odpravile svojih kratkoročnih gotovih, ki jih še imajo v Nemčiji. Tudi z manjšimi bankami teh držav ter tudi s francoskimi, holandskimi in švicarskimi bankami, bodo poskušali priti do avanzmana, s tem razlogom se je uresničil eden glavnih načelnih predpogojev za obnovitev popolnoma svobodnega plačilnega prometa. Nadaljnja pogajanja so se koncentrirala na problem Danat banke. Sedaj je bila ustanovljena lombardska banka, ki naj vsem berlinskim privatnim bankam da možnost prodaje svojih efektov. Zavod je bil ustanovljen s kapitalom 1 milj. mark, katerega so plačale velebanke in večji krog privatnih bank. Nemška državna banka se je danes odločila dati hranilnicam nor diskontni kredit v višini 75 milj. mark, tako da je odlašanje nevarnosti, da bi se hranilnice morale zapreti. Če se znesek polno plača, bo zanesel celokupni potrebni kredit teh zavodov okoli 500 milj. mark. O višini nove diskontne mere, ki jo je pričakovati, se še ni sklepalo definitivno.

Berlin, 30. julija. tg. Nemški državni kabinet bo se tekom tega tedna sestavil načrt, po katerem naj se po združku pariških in londonskih pogajanj uradno nemška gospodarska politika. Računajo, da bodo do sobote izdane primerne

zasilne naredbes. Dotlej pa go gospodarski odbor kabineta s strokovnjaki izvrši potrebne priprave.

Nemčija ostala velesila

Pariz, 30. jul. tg. »L'Oeuvre« je danes objavil intervju z angleškim ministrskim predsednikom Mac Donaldom, v katerem izjavlja Mac Donald: Moji vtisi s pota v Berlin so zelo globoki. Hotel sem dobiti čim natančnejšo sliko o položaju Nemčije. Nemčija je ostala velika sila. Nemčija razpolaga z neslutnimi industrijskimi silami. Moje prepričanje je, da Nemčija nikdar ne more propasti. Nemški narod, ki trpi danes radi težke skušnje, ki mori njegove živce razpolaga z rezervami, radi katerih nikdar ne bo zapustil samega sebe. Obnovil sem zopet mnoga stara prijateljstva in sklenil nova. Smatram, da je poleg te obnove prijateljskih odnosov glavni problem sedanjega trenutka nemško-francoski sporazum. Angleška delavska vlada je pripravljena po svojih močeh podpirati ta sporazum. Delavska vlada nikakor ne misli na to, da bi nadaljevala politiko ravnotežja v Evropi. Na mesto te politike hočemo postaviti politiko sodelovanja. Če bi prišlo resnično do takega sodelovanja v Evropi, bi postale vse stare zveze preteklosti odveč. Zallig ne bo lahko priti do tega cilja, ker smo preveč pod vplivom preteklosti.

Obisk koroških dijakov

Zagreb, 30. jul. ž. Včeraj dopoldne so si ogledali koroški dijaki iz Burgenlanda zagrebške znamenitosti, popoldne pa so obiskali tudi okolico.

BERTA BENEDIČIČ roj. KERN naznanja vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prezalostno vest, da je njen soprog, gospod

Franc Benedičič

urar in posestnik v Školji Loki

danes, dne 30. julija ob 3 popoldne nenadno umrl.

Pogreb predragega pokojnika se bo vršil v soboto, dne 1. avgusta ob 5 popoldne na domače pokopališče.

Škofia Loka, dne 30. julija 1931.

Brez posebnega obvestila.

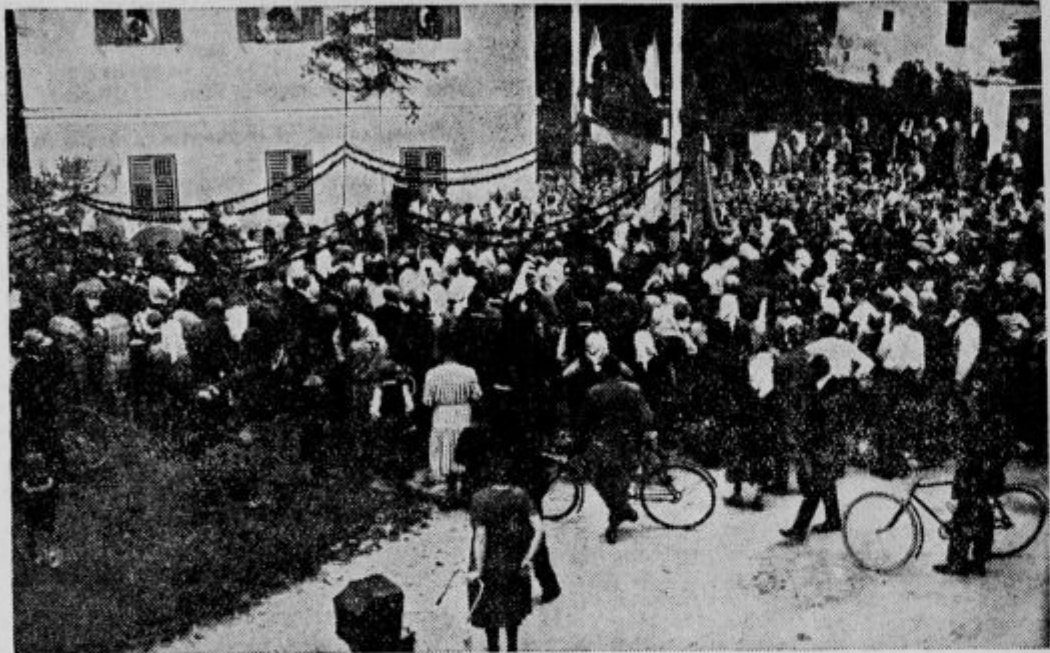
Vedno več beguncev

Ljubljana 30. julija.

Znani so strogi predpisi in drakonični odloki italijanskih obmejnih oblasti, ki sploh onemogočajo vsako prekoračenje dobro zastražene meje. Zadnje čase pa se goriški rojaki kar čudijo, kako lahko jim je možno prekoračiti mejo, toda samo v eni smeri, namreč v Jugoslavijo, povsem izključeno pa je, da bi kdo mogel prekoračiti mejo v smeri proti Italiji. Splošno pomanjkanje zaslužka, kar velja zlasti za Slovence, sili naše ljudi, da beže v Jugoslavijo, k čemur jih sili še popolna politična brezpravnost naših ljudi v Italiji. Kar v masah se vrši ta splošni beg Slovencev v Jugoslavijo.

Italijanske obmejne straže mirno gledajo, ko kar v skupinah prekoračijo ljudje mejo ter se celo skrivajo. A gorje mu, kdor se hoče vrniti! 10 mesecev je mu ne manjkal. Pa tudi v Jugoslaviji je težko za zaslužek in so ljudje takorekoč brez sredstev na cesti. Povprečno se zgodi v Ljubljani dnevno okoli 30 goriških beguncev. Vsi pripovedujejo, da je v Italiji čimdalje huje, ter da niso mogli več strpeti. Italija s svojo politiko proti naši manjšini namerava očitno doseči, da se bodo vsi Slovenci umaknili s svoje zemlje in napravili mesto Italijanom. Pa tudi v Jugoslaviji zna ta splošni beg Slovencev imeti neugodne posledice ter povečati tukajšnjo krizo.

Lep sprejem novega nadžupnika v Mengšu

Mengeš, 28. jul. 1931.

Slovesno je bilo danes razpoloženje v Mengšu. Raz visoke mlaje so veselo palopale trobojnice, cerkev in okolica cerkve vsa okrašena, hiše okrašene z zastavami. Trg pred cerkvijo se je okoli 15 napolnil z množicami faranov. Duhovščina, občinski odbor, društva, Marij, družba, šolska mladina, vse je v slavnostnem razpoloženju pričakovalo novega nadžupnika g. Janka Sušnika.

Kmalu po 15 so zvonovi veselo zapeli, topiči so pokali, novi nadžupnik Janko Sušnik prihaja. Prvi je novega nadžupnika pozdravil dekan kamniške dekanije g. Matej Rihtar, v imenu menške dekanije g. Stanko Škrbe, za misijonirke v Grobljah superior g. Plis, v imenu trške občine župan g. Peter Lipar, za Kat. prosv. društvo preds. g. Gorenc Ignacij, nato je pozdravil

načelnik gasilcev, zastopnik Sokola in Bralnega društva, članica Marijine družbe. Za šolsko mladino sta pozdravila en učenec in ena učenka, katera je novemu nadžupniku izročila krasen sopek cvetic. Nato se je ljudstvo podalo v cerkev, katera je, vsa v zelenju in lučih, kakor nevesta pričakovala svojega ženina novega nadžupnika. Po blagoslovu z Najsvetejšim se farani kar niso hoteli raziti, samo da bi se videli svojega novega pastirja.

Zvečer so cerkveni pevci in menška godba priredili krasno uspešno podoknico novemu nadžupniku na čast. Omeniti moramo še, da so menški fantje in moške postavili med drugim tudi 4 krasne mlaje novemu župniku na čast. Mlaji so skupaj visoki 158 metrov in takih mlajev v Mengšu najbrže še ni bilo. Mlaje je daroval graščak g. Anton Stare.

Iz sanatorija dr. Bircher-Bennerja

Curih, 28. julija.

Ime slovečega švicarskega zdravnika dr. M. Bircher-Bennerja in njegov način zdravljenja z naravnimi pripomočki, zlasti s hrano brez mesa, pripravljeno tako, da ne izgubi nič na svoji naradni vrednosti, so znano tudi že pri nas, zlasti odkar je izdala Jugoslov. knjigarna knjižico »Prehrana po novih zdravstvenih načelih«. Manj znano bi pa utegnilo biti, da ima ta zdravnik v Curihu, glavnem mestu Švice, prav na poseben način urejen sanatorij za zdravljenje notranjih bolezni, zlasti bolezni v prebavilih. Ker od Slovencev najbrž do letos še nihče ni bil v tem sanatoriju, bo morda tega ali onega zanimalo, ako v glavnih potezih opišem ta način zdravljenja in življenje v zdravilišču.

Dr. M. Bircher-Bennerjev sanatorij se nahaja na severni periferiji mesta Curiha (240.000 preb.), na pobočju curiškega hriba. To je več 100 ha obsegajoč hrib, ki visi precej strmo proti curškemu jezeru. Pred 40—50 leti je bilo vse to pobočje en sam travnik in sadovnjak v rokah kmečkih okoličin. Danes je do vrha preprežen z najkrajšimi, vseskozi tlakovanimi (asfaltiranimi), širokimi cestami s cestno železnico in zazidan s samimi velikimi, razkošno urejenimi vilami, od katerih ima vsaka bolj ali manj obširen, dovršeno urejen vrt. Vrtovi okrog vil so večinoma mali parki zgolj v okrasne namene. Zasačeni so z iglastim in listnatim okrasnim drevjem in grmovjem, da se vidi vilo, kakor bi bile zrastle v gozdu smrek in drugega okrasnega rastlinja.

V sredini tega po vseh novodobnih regulacij: skih in stavbenih načelih razdeljenega in tudi po najnovejši vrtnarski arhitekturi okrašenega pobočja je torej dr. M. Bircher-Bennerjev sanatorij »Lebendige Kraft« (živa sila). Začel se je pred 30 leti. Danes obstoji iz glavnega poslopja, kjer je pisarna, ordinacijske sobe, razne sobe za preiskave, rentgenološki inštitut, sobe za fizikalno terapijo, kuhinja, obednica, kopališča, čistalnice in še več drugih, in iz štirih sosednjih vil, ki služijo večinoma za stanovanja bolnikov. Vsa poslopja so med seboj v tesni telefonski zvezi in tudi na zunan po brežinastih vrtovih s senčnatimi tratami.

Ce pogledamo sanatorij od zunaj, ne kaže nič posebnega. Toda notranost je tako praktično razdeljena in tako na vse strani vabljivo urejena, da se nam mora priljubiti na prvi pogled. Sanatorij je opremljen z najnovejšimi pripravami za fizikalno terapijo, za zdravljenje z vodo, z vodno paro, za solneno in električno svetlobno terapijo, za moderno gimnastiko itd. V zavodu je popoln kemijski laboratorij za najtemeljitejšo preiskavo izločil, krvi itd. Glede snaznosti si več ni mogoče želeli. Vse prostore vsak dan z električnimi pripravami osnažijo in potem podo do svetlega zlikajo. V nobenem prostoru, niti v kuhinji, nisem mogel opaziti niti ene muhe.

Zavod je pod vrhovnim vodstvom dr. M. Bircher-Bennerja. Prideljeni so mu pa še trije zdravniki (med njimi sta dva njegova sinova), kemik in več asistentov. Vsi stanujejo v zavodu in so bolnikom vedno na razpolago.

Obrat se prične točno ob 6 jutraj. Ob tej uri mora vstati vsak bolnik, ki ni tako bolan, da bi ležal. Ob 8 je zajtrk, od 9 do 12 so preiskave in razni fizikalni načini zdravljenja, ob 4 uri na

eno je obed. Do treh je počitek, od 3—6 zopet zdravljenje z naravnimi pripomočki, ob pol 7 večerja, ob 9 počitek. Ob 10 morajo biti ugasnjene vse luči. Sicer se pa bolniki prosto gibljejo, kakor jim ugaja. Zdravljenje je popolnoma individualno brez vsake šablone. Glavna sredstva so prehrana, fizikalna terapija in ugodni vplivi na duševno življenje (psihoterapija).

Prehrana je strogo brezmesna in brezalkoholna, pripravljena v posebno v te svrhe opremljeni kuhinji in načelih novodobne vede o živilski prehrani in po mnogoletnih vsestranskih izkušnjah. Na dan so samo 3 obedi, in sicer ob 8, četrt na eno in ob pol 7. Zajtrk in večerja sta popolnoma enaka in obstojita iz tehle jedi: 1. Zdravilna sadna jed (zmleto sadje, citronin sok, kondenzirano mleko, valjan oves in zmleti orehi); 2. sveže sadje (česnje, marelice, breskve, slive, hruške, oranže, banane, melone); 3. košček črnega kruha in 70 gr. presnega masla; 4. skodelica čaja iz šipkovega semena. Ob dneh s samo sirovo hrano odpade pri zajtrku in pri večerji kruh in presno maslo. Kdor hoče, ima po obilgati večerji tudi še orehe in lešnike, ki so vedno na razpolago po mizah v obednici.

Obed je pa jako različen, kakor je pač bolnik in njegova bolezen. S sirovo rastlinsko hrano, ki je zelo okusno pripravljena, se navadno prične. Bolniki s posebno slabimi prebavili dobe izpolnjen z zelo sirovo rastlinsko hrano v tekoči obliki. Peti ali sedmi dan se prične tako zvana prehodna hrana (vrau sirovih jedil še nekaj kuhinjskih). Potem čez nekaj dni pride na vrsto zopet sama sirova hrana itd. z različnimi izpremembami, urejenimi po vsakokratnem stanju posameznega bolnika. Močno bolni dobe obede v svoje sobe, za vse druge je pa skupen obed v dveh velikih obednicah. Urejeno je vse tako dobro, da dobi vsak vse, kar mu pritiče, hitro in brez vsakega naračanja in čakanja.

Poleg tega ima vsak bolnik primerno zdravljenje s kopeljo, elektriko itd. Preiskava vsakega na novo vstopivšega bolnika traja do enega tedna, včasih še dlje. Vsak dobi svojo knjižico, v katero zabeleži zdravnik, kakšno naj bo hrana in druga oskrba, uspeh preiskave (diagnoza) in končno pred odhodom iz zavoda napišejo vanjo še navodila za življenje doma. Vsak večer in vsako jutro obišče vsakega bolnika njemu pridržena sestra, ki mu šteje puls, meri vročino in ga izpraša o splošnem počutju. Vse to zabeleži na posebno tiskovino, ki jo koncem vsakega tedna predloži zdravniku, kateremu je bolnik pridržal. Redno dvakrat na teden je obisk pri zdravniku. Po potrebi je lahko pa tudi večkrat. Bolnike opravlja deset posvetnih sester, ki se vzgajajo v posebnem zavodu v Baslu.

Vse poletje je zavod do zadnje sobe napolnjen, tako da se mora čakati po več mesecev na sprejem. Nekaj bolnikov stanuje tudi privatno izven zavoda v sosesčini. Ta teden jih je vseh skupaj okoli 80. Največ je Švicarjev, precej Nemcev iz rajha in Avstrije, in tudi Čehoslovakov. Slovenci smo trije. Samo prišlo ena petina je moških, štiri petine pa žensk. Navadno ostajajo bolniki v sanatoriju po 3, 4 tedne, pa tudi po več mesecev.

Drugo pa je to zdravljenje. Na dan stane najmanj 25 frankov, to je 275 Din. M. H.

Sprejemni izpit na srednjih šolah

Belgrad, 30. julija. Prosvetni minister je na osnovi zakona o srednjih šolah izdal pravilnik in program o sprejemnem izpitu za vpis v prvi razred srednjih šol. Pravilnik se glasi:

Cl. 1. Vsi učenci, ki se žele posvetiti srednjošolskemu študiju kot redni ali kot privatni učenci, morajo pred vpisom v prvi razred položiti sprejemni izpit. Ta izpit lahko obvladajo samo oni učenci, ki so dovršili četrti razred osnovne šole najmanj z dobrim uspehom brez vsakega slabega reda.

Cl. 2. Sprejemni izpit se polaga v času od 27. avgusta do 1. septembra vsakega leta.

Cl. 3. Sprejemni izpit se polaga pred izpitnim odborom treh članov. V šolah z nedržavnim učnim jezikom sestoji izpitna komisija iz štirih članov. Izpitni odbor določi direktor ter imenuje toliko izpitnih odborov, koliko jih je potrebnih glede na število prijavljenih učencev, da se morejo izpiti končati pravočasno.

Cl. 4. Sprejemni izpit se polaga po skupinah. V eni skupini je lahko največ 20 učencev.

Cl. 5. Sprejemni izpit se polaga iz naslednjih predmetov: 1. Iz srbohrvatskega, odnosno slovenskega jezika, 2. iz matematike.

V šolah z nedržavnim učnim jezikom se polaga razen tega še izpit iz učnega jezika.

Cl. 6. Sprejemni izpit iz srbohrvatskega, odnosno slovenskega jezika je pismen in ustnen, a iz matematike in iz srbohrvatskega jezika za učence na srednjih šolah z nedržavnim učnim jezikom samo ustnen.

Cl. 7. Na ustnem izpitu iz učnega jezika mora učenec dokazati, da zna gladko in pravilno pisati po diktatu.

Cl. 8. Pri izpitu srbohrvatskega jezika morajo učenci pisati diktat polovico v cirilici, polovico v latinici. V srednjih šolah dravske banovine se piše diktat samo v latinici.

Cl. 9. Učenci ene skupine izdelujejo istočasno pismeno nalogo. Diktat lahko traja najdalje petnajst minut.

Cl. 10. Pismene naloge pregleda in ocenjuje izpitni odbor. Vsi učenci se pripuščajo k ustnemu izpitu brez ozira na oceno pismenega izpita.

Cl. 11. Na ustnem izpitu iz učnega jezika morajo učenci dokazati, da znajo zanesljivo poznavanje svojega materinskega jezika, da lepo gladko in razumljivo čita, da zna prečitano berilo ponoviti, da pokaže točno poznanje besednega reda in da zna deklamirati narodne pesmi.

Cl. 12. V šolah z nedržavnim učnim jezikom mora učenec znati iz učnega jezika vse, kar se zahteva v Cl. 11. za srbohrvatski odnosno slovenski jezik. Iz srbohrvatskega jezika morajo ti učenci dokazati, da znajo čitati v cirilici in latinici gladko

in razumljivo. Razen tega morajo dobro poznati besedni red.

Cl. 13. Ustni izpit se polaga iz vsakega predmeta posebej po skupinah.

Cl. 14. Ko so izprašani vsi učenci ene skupine iz enega predmeta, izpitni odbor določi oceno in izda svoj odlok o pripustitvi ali odklonitvi posameznih učencev k nadaljnjemu izpraševanju. Po končanem izpitu iz matematike, izda odbor odlok, ali je učenec z uspehom položil sprejemni izpit in s tem dobil pravico za vpis v I. razr. srednjih šol.

Cl. 15. Splošna ocena iz učnega jezika se ne izvaja aritmetično, marveč po stopnji posameznih članov izpitnega odbora.

Cl. 16. Učenci, ki dobe splošno slabo oceno iz učnega jezika so izključeni od nadaljnjega polaganja izpita.

Cl. 17. Ustni izpit iz učnega jezika se vrši takoj po pismenem izpitu in mora biti končan najkasneje dopoldne istega dne.

Cl. 18. Popoldne istega dne se polaga ustmeni izpit iz matematike. Iz tega predmeta mora učenec dobro znati 1. pisanje celih števk do enega milijona. Štiri osnovne račune s celimi številkami na praktičnih nalogah. 2. Dolžinske in denarne mere. 3. Popolnoma zanesljivo malo pošteevanko. 4. Štiri računске naloge z večjimi številkami.

Cl. 19. V šolah z nedržavnim učnim jezikom se vrši ustmeni izpit iz srbohrvatske istega dne popoldne pred izpitom iz matematike.

Cl. 20. Ustmeni izpit sme trajati za enega učenca in posamezni predmet največ 10 minut.

Cl. 21. Ocene o sprejemnem izpitu določi izpitni odbor v spornih primerih z večino glasov. Pri izpitnih odborih, ki imajo štiri člane, velja odločitev ene polovice, s katero glasuje predsednik.

Cl. 22. Sprejemni izpit je položil učenec, ki je dobil iz prvega predmeta najmanj eno oceno.

Cl. 23. Sprejemni izpit se lahko ponavlja šele v roku enega leta.

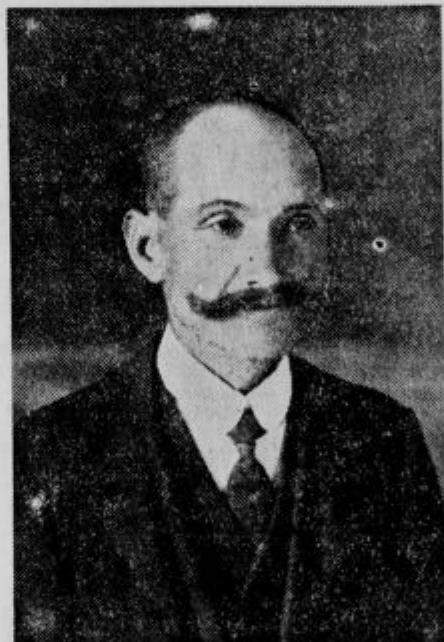
Cl. 24. O sprejemnem izpitu vodi vsak izpitni odbor točen zapisnik za vsako skupino posebej. V zapisniku morajo biti zabeleženi po vrstnem redu imena vseh učencev, naslov šole, ki je izdala zadnje izpričevalo, predmet, iz katerega polaga izpit in ocena dobljena na izpitu. Zapisnik podpišejo vsi člani izpitnega odbora.

Cl. 25. Uspeh in čas sprejemnega izpita se zabeleži na zadnjem šolskem izpričevalu.

Cl. 26. Za sprejemni izpit se morajo učenci prijaviti s prošnjo, kateri je treba priložiti zadnje šolsko izpričevalo ter krstni in domovinski list. Te prošnje je treba predložiti ravnatelstvu dotične srednje šole, kjer se želi polagati sprejemni izpit v dneh 24., 25. in 26. septembra.

Jubilej starega Krekouca

Jože Keršič iz Most je gotovo eden najvestejših sodelavcev Kreka. Ko je dr. Krek ustanovil leta 1896. prvo delavsko organizacijo, je stal Keršič ob njeni zibelki in jo zvesto spremljal do danes. Lep kos zgodovine je združen z njegovim imenom. Po značaju tih, priden in zvest, se ni nikoli odgnil žrtvam za organizacijo, ki so bile potrebne

in so še. Leto 1931. je za Jožefa Keršiča sploh leto jubilejev. 31. januarja je praznoval 65. letnico rojstva. 1. avgusta bo praznoval 40. letnico, odkar je bil sprejet v službo k železnici. Kot kovinar je bil zaposlen v raznih oddelkih, največ pa v kotlarni in v vozni delavnici, kjer je še sedaj. Praznuje pa tudi 25. letnico, odkar je član krščanskih delavskih organizacij.

Svojo številno družinico je s pomočjo svoje zveste soproge, s katero bosta kmalu obhajala 40. letnico poroke, pošteno in dobro vzgojil. Štirje sinovi so sledili zgledu očeta in se posvetili železniški službi. Dva sta že umrla v najlepši mladeniški dobi. Od dveh hčera je ena poročena, druga pa pomaga materi pri gospodinjstvu.

Njegovi tovariši mu bodo priredili 1. avgusta v znani Keršičevi gostilni v Sp. Šiški skromen in iskren večer. Tudi mi želimo, da bi bil naš jubilar še dolgo let tako čil, kakor je danes.

O naših v Franciji

Merlebach, 28. julija.

»Rafael« nas je obiskal, novi list za jugoslovanske izseljence v Holandiji, Belgiji, Franciji in Nemčiji, čegar prva številka je izšla za julij, in smo ga z veseljem pozdravili. Kako je zanimiv, poučen in hkrati zabaven! To je res list za izseljence. Vidi se mu, da živi pod skrbnim uredništvom slovenskih izseljenjskih duhovnikov, ki najbolj poznajo delavske razmere. Škoda, da izhaja le enkrat na mesec! Naj izpolni čimprej v listu izraženi nameni, da se povzpne v tednik. Mu bomo zato hvaležni, ga radi bali in tudi podpirali. »Pariske Novine«, ki naj bi bile list jugoslovanskih izseljencev v Franciji in ki izhajajo v Parizu, niso pisane za delavca.

Težki časi, ki smo o njih že poročali, so malo popustili. Odpadel je praznik ob sobotah, tako, da sedaj delo počiva poleg nedelj in praznikov samo še ob ponedeljkih. Da bi le tako ostalo! Oziroma, da bi obveljalo, da bodo polagoma delali tudi ob ponedeljkih sedaj, ko je prepovedala francoska vlada uvoz premoga iz inozemstva. Občina v Merlebachu je dovolila nekaj podpore siromskim delavskim družinam, domačim in tudi tujim, ki se ravna po številu brezdelnih dni in družin-

skih članov. Ni veliko, vendar pa bolje malo kakor nič.

Novo otvoreno restavracijo »Excelsior« poleg kolodvora v Merlebachu je prevzela Slovenka, g. Berg, vdova po pred meseci umrlem gostilničarju Fr. Bergu. Obilo sreče pri podjetju, ki se bo imelo boriti s hudo konkurenco, ker je v neposredni bližini še šest gostiln in hotelov.

Pretekli dni je poslal g. ban Dravske banovine v Ljubljani tukajšnji Jugoslovanski Katoliški Misiji zaboj knjig in sicer šolskih knjig za otroke slovenskih starišev, ki posejajo zasilne šole, ki v njih poučuje naš izseljenjski duhovnik: v Merlebachu, Stirlingu in Jeane d'Arc. Tako se bodo otroci tem lažje naučili brati in pisati materinski jezik, ki jim bo posebno prav prišel v slučaju, ako in kadar se vrnejo v domovino. Hkrati pa tudi nekaj lepih knjig za tukajšnjo slovensko knjižnico, ki ima podružnico v Stirlingu in Kreutzwaldu, in ki se jih ljudje čimdalje bolj poslužujejo. G. banu toplja zahvala za pozornost in ljubeznivo skrb, ki nas je z njo obdaril, in s priporočilom še za bodoče. Radi zanimivosti bodi pomnjen, da so se vozile po železnici poslane knjige sem po potu Jesenice-Buchs-Bazel-Sarguemines celih 28 dni.

Kakor čujemo, nas misli zapustiti naš izseljenjski duhovnik g. Ant. Hafner, in se vrniti nazaj v domovino, ko je bival med nami skoro tri leta. Da bi le kmalu prišel naslednik, ker bi bila velika škoda, ako bi ostali tu brez lastnega duhovnika.

Levstikovim častilcem

Et meminisce juvat!

V neki knjižici se takole bere:

Petdeset let potem, ko je izšla pomenljiva Baragova molitvena knjiga »Dušna paša«, je s prepričevalnimi besedami slavil jezikoslovec in pisatelj Franc Levstik Baragove knjige »Dušna paša«, »Zlata jabolka« in »Nebeške rože«, ki so bile tedaj že splošno razširjene in priljubljene med našim ljudstvom. (Levstik, Zbrani spisi, V., str. 214.) Kako so se priljubile knjige škofa Barage Slovencev, je najboljši dokaz to, da je bila »Dušna paša« 10 krat natisnjena. V Baragovih knjigah so našli Slovenci prijatelja, ki jih je tolažil in kreplil v vseh težavah.

Ne bomo se motili, če trdimo, da je vprav Franc Levstik, ki je s tolikim priznanjem govoril o Baragovih spisih, našel v njih tudi tolažbo in pomoč v svojih zadevah. Znano je o njem, »da je kljub izredni telesni jakosti začel rano bolehati. Ko je zmanj iskal pomoči, se je vdal v božjo voljo, marljivo hodil v cerkev in živel jako pobožno.« (Glaser, Zgodovina slovenskega slovstva, III. 219.) Z velikim spoštovanjem smo dijaki opazovali slavnega moža, ko je molil dan na dan v kapeli sv. Križa v ljubljanski stolnici. Njegov življenjepisec Franc Levstik poroča: »Po cele noči je premolil, jutraj ob rani uri hodil k sveti maši, prejemal zakramente v pokore in sv. Rešnjega Telesa, z rožnim vencem v roki se udeleževal cerkvenih sprevodov. Ljudem, o katerih je mislil, da jim je kdaj storil kaj zalega, je podal spet prijateljsko roko ter povrnil vsak dolg, vsako krivico, kar do zadnjega vinarja... Tako spravljen z Bogom in svetom, ves vdan v božjo voljo, je v hudih dušnih in telesnih borbah sklenil svoje življenje 16. nov. 1887.« (Levstikov zbrani spisi, V., str. 329.)

Priobčevalec teh častnih spominov na dušnega velikan Levstika je slovečega moža na svoje oči videl pri procesiji sv. R. Telesa pri Sv. Jakobu v Ljubljani z rožnim vencem v roki. Po vsem odkrito, da sem se temu nemalo začudil in se nehote vprašal: Kaj je res to Levstik? Pogle-dam še enkrat prav bistro. Da, nobeden drug kakor Levstik! Poznal sem moža iz licejske knjižnice, kjer nam je knjige izposojal, pa še po njegovi pokončeni in trdi hoji in po vsem njegovem samozavestnem nastopu nisem mogel kaj takega misliti. In vendar je bilo res! Mož je bil globoko veren in preprosto pobožen. Dokaz, da možka samozavest in pokončna hoja pa tudi zelo bistra glava, vелеum, nikdar ne brani, pred božjim Veličanstvom se ponižati in mu čast dati. Samo prazni klasi stojijo pred Bogom pokonci.

Ljubljana je dobro jedla

Ljubljana, 30. julija.

Radovednost, ki je do sedaj že dvakrat obiskala ravnateljstvo dohodarstvenega urada g. Zupana, in potem strmeči javnosti točno naznanila, kaj je ta gospod povedal o uporabi alkohola in mesa v Ljubljani. Ali radovednost nikoli ne miruje in ker ve, da ima dohodarstveni urad še vse polno drugih skrivnosti, je šla tja v tretjič sitnarit. Niso se je mogli drugače odkrižati, kakor da so ji povedali še nekaj drugih številk. Zelo se je zanimala, če Ljubljančani pijejo tudi kaj mleka. Zvedela je, da ga popijejo mnogo, celo dvakrat toliko in še več kakor vina. Letos je v prvih šestih mesecih popila Ljubljana nič manj kakor 3.458.000 litrov mleka. Za lani pa radovednost le ni mogla izvedeti, koliko ga je Ljubljana izpila, ker dohodarstveni urad še ni pobiral uvoznine. Na liter mleka moraš plačati namreč 10 par mestni občini, preden ga smeš piti. Zdaj pa zračunaj, koliko je mestna občina zaslužila. Saj je prav lahko: odbij eno ničlo od gornje številke, pa boš zračunal dinarje. To niso mačkine solze. Ti, ljubi bralec in jaz, radovednost, bi bila vesela, če bi ji imela.

Ljubljanški sladkosnedeži so letos snedli 7722 kilogramov medu. Tudi to ni malenkost!

Ljubljančani smo letos pojedli dosti več kruha kakor lani. Lani so namreč uvozili 1.032.223 kg moke, letos pa 4.338.354 kg. Tu se zopet vidi, kaj pomenijo javna dela v Ljubljani. Saj mnogi Bosanci eno jedo skoraj nič drugega polodne kakor hleb kruha in kvečjemu še kakšen kosček slanice. Ljubljanski peki se res ne smejo pritoževati čez gospodarsko krizo. Saj prodajo mnogo več kakor lani. Iz 100 kilogramov moke se napeče 125 do 130 kg kruha. Najmanj dve tretjini moke pa je Ljubljana uporabila za kruh. Če hočeš, prelubi bralec ali prijazna bralka, zvedeti, koliko je Ljubljana kruha snedla, si kar sam zračunaj. Meni, radovednosti, se ne ljubi. Dosti je, da sem ti povedala, koliko porabi Ljubljana moke.

Za riž in sir radovednost ne ve, koliko je Ljubljana vsakega pojedla. Pač pa ve, koliko obojega skupaj. Dohodarstveni urad računa namreč

oboje kar skupaj, ker pobira na oboje enako trošarino. Lani je pojedla Ljubljana 252.400 kg riža in sira, letos pa za spoznanje več, namreč 253.047 kg.

Oh, Ljubljana, zdaj pa pride eden tvojih letošnjih grehov na dan. Pila si več kakor lani, jedla si več kakor lani, samo prala, umivala, čistila si se manj kakor lani. Lani si namreč porabila 256.463 kilogramov mila in pralnih praškov, letos pa samo 234.211 kilogramov. Morda pa si tega porabila letos zato manj, ker si se bolj kopala na prostem? Je pač ugodnejša kopalna sezona, kar naj ti služi v izgovor.

Čokolada, kakao in kandirano sadje štejemo pri nas med luksuz. Kadar je gospodarska kriza, pa je treba varčevati pri luksuzu. In to je Ljubljana tudi napravila. Lani je namreč porabila 47.052 kg vsega trojega, letos pa 35.916 kg. Naj še to povem, da drugi narodi čokolade in kakava ne štejejo med luksuz, temveč med prav važna živila.

Cene vsem živilom in vsem potrebščinam padajo. Samo enemu važnemu živilu ne, to je sladkorju. Gospodje od sladkornega kartela so bili namreč mnenja, da je letos prav ugoden čas in so — sladkor dvakrat podražili. 25 po zadnji plati jih zaslužijo najmanj vsak od sladkornega kartela! Njihovi dobički so že preveliki. Lani je Ljubljana pojedla od 10. aprila do 1. julija 235.251 kg, letos pa v prvih šestih mesecih 735.196 kg. Industrija pa je porabila v istem času lani 106.758 kilogramov sladkorja, letos pa v prvih šestih mesecih 215.746 kilogramov. Res ogromne dobičke daje Ljubljana sladkornemu kartelu.

Zadnjič je radovednost izklepetala nekaj o tihotapstvu. Sedaj je pa zvedela, da tihotapijo v Ljubljano tudi zelo ugledni gospodje. Nekateri avtomobilisti so bili že prijeti, ko so v avtomobilu vtihotapili v Ljubljano šampanjce.

No, vidite, da je radovednost zvedela prav zanimive reči in da to, kar ve, tudi pove, čeprav sem pa tja kakšnemu to ni ljubo. Gospod ravnatelj dohodarstvenega urada pa se moti, če bo imel od sedaj mir pred radovednostjo. Še ga bo šla nadlegovat ob priliki. To si je obljubila.

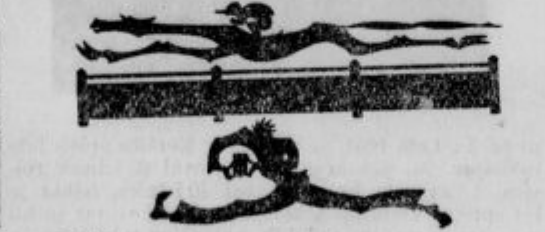
Regulacija Ljubljanice

Ljubljana, 30. julija 1931.

V Ljubljani se gradi toliko zanimivega, da gotovo večina Ljubljančanov niti ne ve za najzanimivejši in izredno naglo napredovanje regulacije Ljubljanice, ki je dosegla zlasti na Galusovem obrežju in pred Prulami v resnici ameriški tempo. Dočim je obrežno zidovje na levi strani Ljubljanice že popolnoma dograjeno, je treba zgraditi v dol-

govja. Da gre delo hitreje izpod rok, imajo po nabrežju napeljan tir skoraj v vsej dolžini od zatvornice do šentjakobskega mostu. Beton mešata kar dva stroja, od katerih potem odvažajo betonsko zmes kar na dve strani. Od šentjakobskega mostu navzdol, torej ob Galusovem nabrežju, pa izkopavajo z vso naglico jame za temelje, ki bodo nosili obrežno zidovje. Tu delajo sedaj kar na štirih koncih. Pri dvigavanju nakopane materiala služi pomožni žerjav, ki je delal še za časa prvotne regulacije pred vojno, in trije pomožni, ki jih je zgradilo gradbeno podjetje Dukić na lastno pest. Na ta način bo gradba obrežnega zidovja na tem bregu mnogo hitreje končana kot na levem in bodo stroji kakor tudi delavci kmalu lahko odšli k Čevljarскому mostu, kjer bodo še letos postavili nov železobetonski most.

Modernizacija Osrednjih mlekar. Vprašanje preskrbe velikih mest z mlekom je problem, ki ga skrbno proučujejo vsi narodi, zlasti ker se konzum mleka povsod stalno dviga in izpodirja konzum malokola in drugih pišč. Povsod se vrši tudi živahna propaganda za čim večji konzum mleka. Pri nas imamo k sreči dobro razvito mlekarsko združništvo, ki olajšuje reševanje mlečnega problema. Osrednje mlekarne v Ljubljani so sedaj povsem preuredile svoj obrat po novih modernih načelih, uveljavljenih v mlekarski industriji po vseh kulturnih državah. Osrednje mlekarne so vpoštevale pri preureditvi vse najnovejša tehniška in higijenske pridobitve, ki omogočajo, da bodo moge oddajati brezhibno in zdravo mleko, ki ga bo možno uživati tudi sveže. Znano je, da je sveže mleko mnogo boljše in bogatejše na hranilnih vrednostih kakor pa prekuhan. Ta modernizacija bo v prospeh našega kmetijskega gospodarstva in v korist zdravju ljubljanskega meščanstva. Z oddajo prvotnega mleka se bo gotovo znatno dvignil konzum mleka in nameravajo Osrednje mlekarne propagando uživanja zdravega mleka kar najbolj razširiti. Osrednje mlekarne pa nameravajo, kakor čujemo, tudi na slovesen način proslaviti otvoritev novega obrata, ki pomenja res novo dobo pri pre-

Tudi dogodke v največji brzini z lahkoto ujameš z Voigtlanderjevo kamero. Zahtevajte pravkar izšli brezplačni fotocenik.

Drogerija GREGORIČ, Ljubljana, Prešernova ul. 5.

Kulturni obzornik

Bartulovičeve novele

Čisto na koncu letošnje sorazmerno plodovite književne sezone je g. Geza Kohn izdal novo zbirko Dalmatinca Nika Bartuloviča z naslovom: Ljudi na ostrvu, ki je nad povprečnostjo in zasluži izdatnejšo besedo. Pri srbohrvaških kritikih je vzbudila precejšnjo pozornost, a bi še večjo, ko bi izšla v začetku sezone, ne pa v juniju, ko vsak brez izjeme komaj čaka, da vsaj za nekaj tednov zbeži od svojega vsakdanjega dela in monotonosti mestnega življenja, da se raztrese, pozivi in odpočije.

G. Niko Bartulović pri nas ni mnogo znan, čeprav se je posebej bavil s slovensko književnostjo in smo mu dolžni precej hvaležnosti vsaj za ono malo popularnosti, ki jo nekateri naši pesniki in pisatelji uživajo med Srbohrvati. On je namreč napisal dva dobra in dosedaj najboljše eseje o Ivanu Cankarju in Otonu Župančiču v srbohrvaščini. Zelo oduševljeno je bila sprejeta tudi lanska knjiga Cankarjevih novel v srbohrvaškem prevodu, ki je po veliki večini sad njegovega truda in kateri je napisal širok in pomemben predgovor o Cankarju človeku in umetniku. Izdala jo je Srbska književna zadruga med svojimi rednimi publikacijami. Njegovo narodno-kulturno delo je obsežno, strogo književnega pa je daleč manj. Bartulović je eden od onih, ki se na škodo literature z uspehom udejstvujejo tudi na drugih poljih, ali da se še točneje izrazimo: ki imajo toliko onega vsakdanjega, malovrednega organizacijskega dela (Jadranska straža), da nimajo časa, da bi se literarno do konca razvili.

Rodil se je na dalmatinskem otoku Hvaru l. 1890., katerega barvo in ton je izrazito ohranil v svojih proznih delih. Zelo zgodaj se je idejno razgibal in bil po dovršenih filozofskih študijah v Pragi in Gradu imenovan za suplenta kotorske gimnazije. Ker je simpatiziral s takrat zelo naraščajočim narodnim pokretom proti Avstriji, je tudi zelo zgodaj padel v nemilost in bil vržen na cesto. V zvezi s sarajevskim vidovdanskim atentatom je bil obtožen veleizdaje in so mu prisodili pet let teče, ki jo je junaksko izdržal, tako da je bil ob amnestiji koncem svetovne vojne še komaj pri življenju. Velikega pomena je Bartulovičovo sodelovanje pri znanem jugoslovanskem, v Zagrebu izhajajočem književnem listu »Književni jug«, ki ga je v zvezi z Vladimirom Čorovićem, Brankom Masićem in Ivom Andrićem začel izdajati. V času, ko je delal in se boril z organizacijo gledališča v Splitu, so nastala prva njegova književna dela (drama: Kuga, 1919., novelka zbirka: Ivanjski kriješaji, 1920.) Za l. 1930. je pri Srbski književni zadrugi izdal obsežen roman iz dalmatinskega življenja: Na prelomu.

Najnovejša njegova novelka zbirka: Ljudje na otoku je v več ozirih pomembna za razvoj samega pisatelja, a prinaša tudi v pestrost srbohrvaške književnosti, ki so jo med mlajšimi iz Dalmacije zastopali samo Dinko Šimunović, Sibe Milčić (ki pa zadnji čas zelo molči) in pa Ante Četina, precej življenja. V knjigi je zbranih sedem deloma že objavljenih, a deloma novih novel, ki so vse od prve do zadnje oster obraz pisateljeve ožje domovine in njegovega življenja v probleme in borbe za vsakdanji kruh revnih otočanov. Ena stvar me moti. Vsi Bartulovičevi junaki so avogevrstneži, dvignjeni nad svojo okolico, tako da prehajajo že skoraj v tipe. Izjemni so, duševni in telesni, razstrojeni v sebi in v navskrižu s svetom, ki jih obdaja. Vsakdanjega človeka, se mi zdi.

skrbovanju Ljubljane z mlekom. Slovesna otvoritev bo v soboto ob 10 dopoldne.

● **Počitniška kolonija mestne občine v Kraljevi.** Kolonisti, določeni za odhod k morju z dne 6. avgusta 1931 se opozarjajo, da odide kolonija 4. avgusta 1931 zvečer ob 6.55. Zbirališče točno ob 6 na glavnem kolodvoru v čakalnici III. razreda. Dan prej, t. j. 3. avgusta 1931 je zdravniška preiskava v Mestnem domu ob 10. Ostala navodila ostanajo v veljavi. — Prva kolonija, ki je odšla 6. julija, se vrne dne 3. avgusta zvečer ob 20.40. Starši se pozivljajo, da pridejo po otroke.

● **Prometna zveza.** Naš član tovariš Keršič Jože praznuje dne 1. avgusta t. l. štiridesetletnico službovanja pri železnici. Proslava te obletnice se vrši dne 1. avgusta ob 19 v gostilniških prostorih g. Keršiča, Ljubljana VII. Celovška cesta. Pozivamo in vabimo člane naše organizacije, da se v čim večjem številu udeležijo te proslave.

● **Novo blagajne za izletnike na glavnem kolodvoru.** Ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani sporoča: Da pospeši ob nedeljah in praznikih odpravo potnikov pri jutranjih potniških vlakih in da se po možnosti zmanjša prerivanje občinstva pri osebnih blaginjah v kolodvorski veži in pri vzhodni čakalnici in na peron, je odredilo ravnateljstvo, da začeta poslovanja na postaji Ljubljana gl. kol. v nedeljo, dne 2. avgusta 1931 dve novi pomožni blagajni za izdajanje vozniških kart. Blagajni sta postavljena poleg vrta kolodvorske restavracije ob zasilnem izhodu na vzhodnem delu osebne postaje. Izdajale pa se bodo pri njih vozne karte le ob nedeljah in praznikih, ko vozijo izletniški vlaki in samo potnikom, ki potujejo na progo Ljubljana—Bistrica-Boh. Jezero oz. Rateče-Planica z izletniškim vlakom št. 920 ob 5.21 in z vlakom št. 912 ob 7.30 ter potnikom, ki potujejo na Dolenjsko z vlakom št. 9213 ob 7.25. Ravnateljstvo vabi cenjeno občinstvo, ki potuje na zgoraj navedene proge, da se poslužuje od dnevnih izletniških vlakov novih blagin, odkoder ima neposredno dostop na peron in k vlakom. Prilaga se pri teh pomožnih blaginjah ne bo odpravljala. Blagajni ostaneta v obratu do konca letne sezone.

● **Patriotična gospoda.** V času, ko živi ljudstvo v najgloblji bedi in ko povsod primanjkuje denarja, si ljubljanska gospoda ne izmišlja nič slabšega kakor da odhaja na počitnice v inozemstvo in tako odnaša denar v tujino, mesto da bi ostal doma. Kar v modo je prišlo, da odhajaio ljubljanski premožni ljudje v italijanska letovišča. Posebno ženske si domišljajo, da niso dovolj nobel, ako ne prebijejo poletja v Opatiji, v Portorose ali na Lido. Kaj nimamo mi sami dovolj prelepih letoviških krajev, v planinskem ali v obmorskem zraku? Toda ne: policija mora kar naprej izdati potna dovoljenja za v Italijo... Najbolje bi bilo, če bi tudi naša vlada izdala kakšno tako odredbo, kakor jo je Nemčija, ki je določila, da mora vsak Nemec plačati 100 mark takse, če hoče prekoračiti državno mejo. Morda bi tudi zaleglo, ako bi časopise objavljalo od časa do časa tudi nekatera imena tako zelo patriotičnih odličnih ljubljanskih gospodov in dam...

● **Stirje blazni v mestnih zaporih.** Mestni ječar g. Jezovšek je imel predvčeršnjim čudne goste v zaporih, namreč štiri blazne ljudi, ki so jih oblasti poslale v njihove pristojne občine. Najbolj zanimiva je neka bivša grofica iz nekdanje zelo znane kranjske plemenitaške rodbine. Po prevratu so ti grofje optirali za Avstrijo in omenjena ženska je morala sedaj tja. Druga je neka 18 letna revica, ki je zaradi svoje blaznosti postala žrtev nekih pohotnežev, ki jih preganja sedaj policija, revo pa so sedaj poslali v njeno občino, nekam na Štajersko. Tudi tretja je bila blazna ženska, ki je morala domov na Gorenjsko. Samo zadnji je bil možki, in sicer iz Dalmacije.

● **Zobozdravnik dr. Ivan Verčon** ne ordinira do 1. septembra.

● **Kopališče v Mestnem logu** prizadevajo posestnikom travnikov in njih ob Malem grabnu občutno škodo. Mestno načelstvo strogo opozarja vse tamošnje kopalece, da ne delajo škode, da hodijo do vode le po polti, da ne gozijo po travnikih in nujvah itd. in da se brezpopojno ravnavajo po opominih ondi službojočega poljskega čuvaja. Prestopki se kaznujejo.

● **Nadležni Bosanci.** Neka gostilničarka iz Kolodvorske ulice je prijavila policiji večjo skupino Bosancev, ki ji delajo veliko nadlego. Pritožila se je, da prihajajo k njej ti Bosanci v lokal, ne naroče nič, temveč se samo pripravljajo, kartajo, preklinjajo, si razkazujejo stare obleke in povzročajo nesnago, tako da si noben pošten človek skoraj ne upa več v lokal. Policija je proti tem nadležnim Bosancem napravila kratek proces: v času, ko so se navadili zbirati v lokal, je priredila racijo in ljubljanska policija zna prirediti racijo, tako da je polovila vse te Bosance, katere bo po večini izgnala iz mesta, ker ne morejo dokazati, da se preživljajo s poštenim delom.

● **Pretep na Kongresnem trgu.** V noči na večer je nastal na Kongresnem trgu pred kinom Matice velik pretep med nekimi železničarji in nekimi dijaki. Dijak je izvelkel nož in zabodel v hrbet 24 letnega Slavka Fuchsa, kretničarja na ljubljanskem glavnem kolodvoru. Fuchsa je prepejal v bolnišnično reševalni avto, vso zadevo pa preiskuje policija, ki je zaslila tudi že dijaka. Ta pravi, da je dejanje storil v silobranu.

● **Mirko Kunčič.** Za židano voljo (iz torbe kotičkovega strička. 2. zv.). Izdala Jugoslovanska knjigarna. — Mladinsko leposlovje pri nas žal ne uživa onega priznanja, kakor leposlovje za odrasle, dasi ni nobenega momenta, zakaj bi bilo manjvredno. Se teže pa je doseči priznanje Mirku Kunčiču, ki nima niti družabnih niti organizacijskih, niti kakšnih drugih stikov z oficelnimi zastopniki našega leposlovja. Kljub temu pa je dosegla njegova prva knjiga »Najdenček Joheč« čudovit uspeh med mladino. Otroci sam najboljše ve, kaj je naša javna poklicana in tudi nepoklicana kritika je sprejela to knjigo zelo hladno (na pr. »Odmevi« in »Mentor«), čeprav je ta knjiga edinstvena, res fantazijske in lepega etosa polna pravljica te vrste pri nas. Še večja krivica pa se godi temu izvrstnemu avtorju mladinskih knjig pri drugi knjigi »Za židano voljo«. V takem škodljivem tonu, kakor je nekoč ocenil nedavno to knjigo, se ne pišejo noročila niti o našlabših

Belgrad, julija 1931. T. P.

Kamnik

Zivahno delovanje kamniških sportnikov. Kamniški sportniki so pričeli v zadnjem času razvijati veliko delavnost. Z otvoritvijo kopališča in novega sportnega igrišča pa so dobili dve novi polji za svoje uveljavljanje in z uspehi, ki so bili doseženi v zadnjem času, smo lahko zadovoljni. V soboto ob pol 9 zvečer uprizorje naši sportniki v veliki dvorani »Kamniškega doma« pristno kamniško narodno igro z godbo in petjem »Rokovnjače«, ki je že pozimi dosegla velik uspeh. Uprizoritev bo to pot v nekoliko izpremenjeni zasedbi, in sicer bo igral čevljarja Bojca Sipo Kolman, kretničarja Jošta Rado Kolman, blapca Franceta pa France Bervar, v vlogi Mozola bo zopet nastopil naš Simon Roš, v vlogi Menceja pa 72 letni naš upokojeni občinski tajnik g. Joško Stele, ki nam bo zopet zapel »O zlati vinski kapljici«. Ostala zasedba pa ostaneta kot pozimi. Režija je v rokah g. Vedlina. Sodeluje celotni kamniški salonski orkester pod vodstvom g. Cirila Vremsaka. Našemu občinstvu se nudi zadnjičrat prilika, da si ogleda to pristno kamniško narodno igro, ki bo nato za dalj časa izginila z našega repertoarja. Ker je zanimanje za igro veliko, si vstopnice pravočasno rezervirajte v trgovini A. Slatnar na Glavnem trgu.

Nedeljski nogomet. V nedeljo so kamniški nogometaši doživeli svoj prvi poraz na domačih tleh. Podlegli so kombinirani rezervi SK Jadrana iz Ljubljane z 0:2 (0:1), dasi so predvedli veliko boljše igro kot pa gostje. V predtekmi je rezerva Kamnika premagala SK Virtus iz Duplice v razmerju 4:1.

Izredni občini zbor Sportnega kluba Kamnik se vrši v petek, dne 31. t. m. ob pol 9 zvečer v »Kamniškem domu« v vogalni sobi. Vabimo vse člane in prijatelje kluba, ker je občini zbor izredne važnosti zaradi preustroja kluba in volitev glavnega odbora. — Odbor.

Umrl je g. Josip Bachal, kleparski mojster. Po polletnem bolehanju ga je v sredo nenadoma zadela kap. — Naj počiva v miru, sorodnikom naše iskreno sožalje!

Kolesarsko društvo »Kamnik« vabi vse članstvo in prijatelje kolesarskega sporta na ustanovni občini zbor, ki se bo vršil dne 5. avgusta t. l. ob 8 zvečer (ob nesklepčnosti 1 uro kasneje) v salonu gostilne Trpince v Kamniku. Dnevni red je: 1. Poročilo o delovanju pripravljalnega odbora, 2. čitanje pravil, 3. volitev odbora in 4. slučajnosti. Udeležba je za člane strogo obvezna!

Jesenice

Jubilej najtežjega dela. O najrazličnejših srebrnih in zlatih jubilejih, 30, 40, 50-letnicah bomo skoraj dnevno v časopisih. Tudi z Jesenic je bilo že o marsikaterem enakem slučaju poročano. Danes imamo zopet takega slavljena med jeseniškimi trpinji železotovarne. Štirideset let je poteklo dne 28. t. m., odkar je gosp. Glavič Franc vstopil v delo k Martinovim pečem, pri katerih je danes zaposlen kot železotopilec. Nemogoče je z besedo povedati, koliko trpe delavci pri teh pečeh, kolikokrat vsak siht so premočeni do kože in kakšnim nevarnostim so izpostavljeni. Razume se, da more tak posel vršiti le človek, ki je skrajno utrjen, da mu ne more do živca ne nezgodna vročina, ne prah in rja starega železa. Štirideset let je v »peklu«, kakor nazivljajo Martinovo, ta vztrajnost pa za služi, da s spoštovanjem zremo na današnjega jubilarja. Glavič Franc je že dolgo vrsto let zastavono društvene zastave Krekovega prosv. društva, katero je ponesel na vse mogoče taborje, shode in zborovanja. Bog ga živi še mnoga leta!

Sport. Preteklo nedeljo se je na Jesenicah vršila kolesarska dirka, kakor tudi razne druge pango sporta, rokborba, nogomet itd. SK Bratstvo je ob tej priliki otvorilo novo sportno igrišče pod Možaklo. Vseh prireditelj se je udeležilo veliko sport ljubčega občinstva.

Škratinka je na Jesenicah popolnoma ponehala.

V kinu Krekovega prosv. društva na Jesenicah se bodo koncem tega tedna po enomesečnem presledku zopet vršile kinopredstave ob običajnih urah.

— **Pri tolščici, protinu in sladkosečnosti** izboljša naravna »Franz-Josef«-grenčica delovanje želodeca in črev in vztrajno pospešuje prebavo. Raziskovalci na polju zdravilstva o prebavilih zagotavljajo, da so dosegli s »Franz-Josef«-vodo sijajne uspehe. — »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

V poletni vročini kuhaite s plinom!

Kuhinja ostane hladna, ne nadlegujejo Vas muhe kuha je prijetna in poceni

knjigah, kaj šele o dobrih mladinskih knjigah. »Za židano voljo« je dobra knjiga! Priarčen, topel humor ima Mirko Kunčič, humor, ki zna šaljivo oponesti in v mladinski, pravilno groteskni svet prenesti razne važne in velike skrbi odraslega sveta, na pr. humoreska »Očka Paček — upornik« ali povest o »Ljutem gospodu Zmaju in pastirku Krompirček« in še druge. Tudi pesmi so prav dobre, šaljive deklamovke. Človek se res nasmeje včas kakšni naivni noti v Kunčičevi prozi ali poeziji, toda tako je treba za mladino pisati! Kunčičev jezik je čist, slog vreden pesnika. Mirka Kunčiča prosim, naj gre mirno čez polena, ki mu lete pod noge in naj se zaveda, da je dosedaj eden redkih, če ne edini sodobni delavni tvorec v slovenskem mladinskem leposlovju. Knjižno s.a primerno in okusno ilustrirala Olaf Globočnik in J. Pukl. C. K.

Zakaj — zato. Rudgard Kipliny. Prevedel Grisa Koritnik. Izdala Jugoslovanska knjigarna. — Za mladino večjih narodov, ki imajo Kiplinga več prevedenega, kakor mi, ima to ime poseben čar. Mladina pozna tega pisatelja, ne samo iz poročil, temveč ga tudi z veseljem bere in sanjari ob njem o čudovitih dogodkih v indijskih in afriških gozdovih. Slovenci imamo prevedeno knjigo o Mogvlju, volčjem otroku, ki jo pa sedaj še težko dobiš. Grisa Koritnik je sedaj prevedel zbirko dvanajst avtorjev Kiplingovih pravljic, ki so prav zabavno berilo za mladino — in tudi za odrasle. Na nekakšen norčav način, ki ga pri drugem pisatelju ne bomo zlepa, pripoveduje Kipling najraznovrstnejše dogodke »iz življenja eksotičnih živali in ljudi«. Segavost pripovedovanja kar prekipava. Grisa Koritnik je storil dobro delo, da je to knjigo v lepem slogu poslovenil. Knjigo krase enako zanimive ilustracije Milka Bambiča. C. K.

Dnevna kronika

Koledar

Petek, 31. julija: Ignacij (Ognjeslav) Lajola. Dan je danes dolg 15 ur in 8 minut ter se je ta mesec skril za 54 minut.

Osebnosti

16 40 letnih jubilejev. Saj so redki: nič fotografirati in nič v časnikih devati! — ko je že toliko jubilejev in toliko fotografij, da jih je kar dosti — vendar je to zlasti v spominu vredno, da je živih še 16 duhovnikov, ki praznujejo letos 40 letno svojega mašništva. Tega gotovo že davno ni bilo. Skupno so jo obhajali v torek 28. julija v Komendi pri Kamniku. Ti gospodje so: Jožef Brešar, župnik, Velesovo, msgr. dr. Jožef Debevc, Ljubljana, Ferd. Erker, kanonik-dekan, Kočevje, Vaclav Filler, župnik, Dole pri Litiji, Dominik Janez, župnik, Studeno pri Postojni, Valentin Jakelj župnik v p. Laločev, Janez Kalan, Ljubljana, Fr. Krumpeštar, župnik, Sv. Gregor, Fr. Pešec, dekan, Šmarje, Henrik Povše, župnik, Catež pod Zaplazo, msgr. Viktor Steska, Ljubljana, Janez Zabukovec, župnik, Komenda. — Odsotni so bili: Anton Hribar, župnik, Zallog, Janez Plajfar, župnik v p. Zeleniki, Alojzij Rudolf, župnik na Hrvaškem, Jos. Seigerschmidt, župnik, Naklo. Šošolce je bil tudi profesor-kanonik dr. Franc Ušeničnik, ki pa je bil posvečen kot gojenec Germanika tri leta kasneje v Rimu. — Posvečenih je bilo 23. julija 1891 z dvema redovnikoma vred 28. Reči smemo: močan letnik po številu in trdnosti! Dobro in duhovito je v slavnostni pridigi g. Krumpeštar primerjal 40 letno mašniško življenje s 40 letnim Mojzesovim vodstvom izraelskega ljudstva skozi puščavo. Če bodo ti možje splošno tako grčavi kakor dozdaj, bo leta 1941 veliko zlatih maš.

Izpit za čin rezervnega inženjerskega podporočnika so položili med drugimi naslednji podnaredniki-dijaki dijaške čete podčastn. šole »Kralja Petra Velikega Ovoboditelja« in sicer z odličnim uspehom: Ivan Rihman, Alojz Trček, Alfonz Vales in Vladimir Segar; s prav dobrim uspehom: Viktor Plavec, Stanko Vajbi, Rafael Zalar, Stane Bonač, Ferdinand Srdot, Ivan Navratil, Josip Dinagl, Oton Sorg, Dušan Avsec, Miho Jelen, Gostimir Pehani, Franjo Pavlič, Vladimir Karba, Dušan Svetlič, Miroslov Knol, Drago Pirham, Bogoljub Pogacnik, Vinko Jamnicki, Anton Lavrenčič, Bruno Cergolern, Anton Belam in Gvido Miller ter z dobrim uspehom: Stefan Plajfer, Karlo Toman, Jelenko Kovačič, Matija Kodelja, Egon Zajc, Henrik Parduski, Norbert Voj, Stanislav Cretnik, Josko Beloti, Vilim Petek, Ivan Komač, Rudolf Vari, Oskar Kovačič, Alojz Cerk, Rudolf Hlode, Anton Vener, Mirko Arnuš, Milan Zupčić, Vladimir Močan, Vico Fabris, Milan Prigmiz, Jurij Hubalek, Ivan Zivic, Franjo Gašparevič, Anton Pahulji, Dušan Gorep, Erlih Strbenc, Janez Ebenhe, Emil Grečl, Ervin Perne, Stefan Matek, Sibert Iglar, Ljudevit Kišček, Evgen Cvikel, Matija Brajer, Ivan Prek in Mihael Kurnik.

Ded in vnuk pod mlatilnico

M. Sobota, 29. julija.

Iz Strehovec so pripeljali v tukajšnji bolnišnico 73 letnega Gregorčev Jožefa in njegovega okrog 12 letnega vnuka, ki sta po čudnem naključju prišla pod kolesa mlatilnice.

Pri nekem gospodarju so končali z mlačvo. Mlatilnico so hoteli prepeljati k sosedu. Da ne bi vpregali živine, so privezali za mlatilnico dolgo vrvi. Ljudje so zgrabili vrvi in so začeli vleči. Zadržna v vrsti sta bila imenovani ded in vnuk. Komaj se je mlatilnica zganila, se je fant spotaknil in padel. Med padcem je zadel ob starca. Ta je zgubil ravnotežje in se je zvrnil čez fanta. Preden sta se mogla dvigniti, jima je bila mlatilnica za petami. Starcu je šlo kolo čez nogo in mu jo je zlomilo. Dobil je tudi druge poškodbe. Večje poškodbe je utrpel tudi fant.

Letos je bilo ob mlačvi sploh mnogo nesreč. Zahtevala je celo eno smrtno žrtev.

Ostale vesti

60 letnica Prostovoljnega gasilnega društva v Krškem. Pripravljali odbor naproša vsa društva, ki se nameravajo udeležiti proslave, da pridejo z zastavami in kolikor jih imajo, in da pravočasno javijo približno udeležbo. Odbor Prost. gasilnega društva Krško.

Maturanti (-inje) državne gimnazije v Kranju 1. 1921. Po desetih letih se zopet snidemo in sicer v Kranju, dne 8. avgusta ob 20. na vrhu pri Jezerški (Kneždelur). Vabljeni tudi sošolci, ki so drugje maturirali! Kdor se namerava sestanek udeležiti, naj pošlje prijavo najkasneje do 5. avgusta na gostilno Jezeršek. Pridite vsi!

Pripravljalnemu odboru za mednarodni šahovski turnir na Bledu. Po časopisih sem zvedel, da sem izvoljen v pripravljalni odbor za mednarodni šahovski turnir na Bledu. Tako imenovanje smatram za zelo laskavo in delo za turnir vsled njegovega ogromnega narodnega in šahovskega pomena kot zelo resno in častno nalogo, vendar moram odločno odkloniti vstop v ta odbor. Razlog temu je sklep odbora, da prevzame mesto turnirskega vodje tujec Knoch. Po mnenju, ki vlada v Celjskem šahovskem klubu, je prvi in edini, ki spada na to mesto, naš poštovančni in organizatorično neprekosljivi Emil Kramar, okrožni sodnik v Mariboru, ki je sprožil idejo tega turnirja in ki je bil v priznanju svojih zaslug imenovan tudi od našega društva za častnega člana in je torej naša častna dolžnost, da branim njegove pravice. Če smo vodili turnirje na Semmeringu in pri šahovski olimpijadi v Pragi domačini, bilo bi naravnost čudno, če bi Jugoslavija kot država najbolj renomiranih igralcev ne zmogla postaviti na Bledu iz svojih vrst sposobnega vodjo turnirja. Zadevo smo morali spraviti v javnost, ker nas predsednik našega odbora g. dr. Vidmar, ko smo se obrnili v zadevi nanj pismeno s pismom z dne 1. julija 1931, ni smatral vrednim odgovora; njegovo pojasnilo v »Jutru« št. 157, z dne 11. julija 1931 pa nas ni prepričalo o potrebi nastavitve Kmoča. — Dr. Anton Schwab, predsednik celjskega šahovskega kluba, s. r.

Posestniki-kmetovalci pozor! Podpora za pogozdovanje v obliki brezplačnih sadik revnim posestnikom iz banovinskega proračuna se bo od dajala letos jeseni. Odnosno drugo leto spomladi. Stranke, ki reflektirajo na to podporo, morajo vložiti posebne pismene prošnje, kolekovane z 5 Din, vidrane, odnosno priporočene od županstva, v katerih je navesti sledeče: 1. davčno občino, v kateri leži pogozditvena potrebna gozdna parcela; 2. številka parcele in kulturna vsota iste; 3. izmero parcele v celoti po katastru; 4. delna ploskev, ki pride v poštev za pogozditev; 5. vrsto in množino sadik, ki jih stranka želi; 6. izjava ali pride stranka osebno

po sadike ali naj se sadike pošljejo po železnici (postajo). Pri razdelitvi te podpore pridejo v poštev le najrevnejši prosilci. Oddale se bodo 3-4 letne smrečice, ter 2-3 event. 3letne sadike črnega bora. Prošnje morajo biti vložene pri županstvu najkasneje do 5. avgusta, katero jih mora takoj predložiti okrajnemu načelnstvu. Na prošnje, ki bi došle ok. načelnstvu po 9. avgustu, se ne bo oziralo.

Razpisane službe. Kraljevska banska upr. dravske banovine v Ljubljani razpisuje na podlagi § 31. zakona o banski upravi ter čl. 1 in 3 pravilnika o službenih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine dve mesti uradniških pripravnikov s pravniško fakultetno izobrazbo pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani. Mesecna plača znaša v zmislu § 23. uradniškega zakona 1800 dinarjev z eventualno rodbinsko draginsko določen. Prosilci-pripravniki, ki so položili z uspehom vse tri državne izpite, morajo vložiti svojerodno pisano, pravilno kolkovano prošnje najkasneje do 25. avgusta 1931 pri kraljevski banski upravi dravske banovine v Ljubljani. Prošnji je priložiti rojstni list, domovnico, eventualno poročni list in krst neliste otrok, zdravstveno spričevalo, šolska spričevala, uverjenje o zadostitvi vojaške dolžnosti ter uradno zdravniško spričevalo.

Službeni list kraljevske banske uprave dravske banovine št. 44 od 29. julija t. l. objavlja: »Zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o srednjih šolah«, dalje »Uredbo o odseku za evidenco važnih odločb in o načelnih odločbah kasacijskega sodišča«, »Dopolnitev k pojasnilu o obremenjenosti s čestnimi obveznostmi«, »Odredba o ustanovitvi šumarsko-tehničnega odseka za urejanje hudournikov« in »Objavo glede pobiranja občinske trošarine v l. 1931.«

Neurja. Presnočkan je nad Subotico in okolico divjal silen orkan. Nad Subotico je sicer orkan kmalu popustil, vendar pa je kljub temu povzročil ogromno škodo. V okolici je vihar odnesel precej streh, v mestu pa je potrgal mnogo telefonskih žic. — Tudi iz Čakovca poročajo o silnem neurju, ki je divjalo tam. Med nevihto je udarila strela na treh krajih, in sicer v vaseh Vinkovci, Jurševci in Belci. V Belci je strela udarila v hlev, ki se je takoj vžgal in se je ogenj v kratkem času razširil na štiri sosednje hleve, ki so vsi pogoreli do tal. Največ škoda pa je nevihta povzročila sadju. — Tudi nad Osjeekom je te dni razsajala nevihta. Vihar je poškodoval mnogo streh, z neke strehe pa se je zrušil dimnik ravno v času, ko je spodaj korakala četa vojakov. K sreči dimnik ni nikogar zadel.

Teška nesreča pri kopanju sadre. Iz Jajca poročajo: V sredo popoldne se je v rudniku sadre, ki je last nekega Izeta Šahaliča, v bližini Jajca pripetila strahovita nesreča, ki je zahtevala dvoje človeških življenj in dva težko ranjena. Te dni je Izet Šahalič začel z deli skupno s štirimi delavci. Ko so stopili v rudnik in začeli z odkopavanjem, se je nenkrat zrušila nanje ogromna plast sadre in zasula Šahaliča in delavca Stojana Smiljančiča. Dva druga delavca, ki ju je tudi oplazila sadra, sta se še pravočasno umaknila. Takoj so prišli z odkopavanjem nesrečnejšev. Izpod sadre so po dolgem trudu izlekli oba ponesrečenca, ki sta bila seveda že oba mrtva. Njuni trupla sta bili strahovito razmesarjena. Po mnenju strokovnjakov je bilo sadre, ki se je vsula na delavce, za tri zvrhane železniške vozeve.

Huda prometna nesreča v Sarajevu. V Sarajevu je prišlo te dni na nekem križišču do hude prometne nesreče. Voz, do vrha natočen s pohištvom, je zdrvel po klancu navzdol, ker je najbrže odpovedala zavora. Konji so se z vozom zalekli v neko slašičarsko delavnico in jo povsem porušili. Pri tem se je smrtno ponesrečil voznik Muharem Vuković, dočim je slašičar, ki se je v usodnem trenutku nahajal v slašičarni, dobil le lažje poškodbe.

Zopet poskus ugrabljenja otroka v Novem Sadu. Novosadska kriminalna kronika beleži v kratkem razdobju že tretji poskus ugrabljenja otroka, ki pa se po srečnem naključju ni posrečil. Tudi to pot je bil storilec eleganten mlad gospod, ki je nastopil že v obeh prejšnjih slučajih. K sreči pa so na klice služkinje prihiteli vojak, ki so neznanca, kateri je držal z eno roko otroka in drvel z vso naglico, zasledovali. Ko so mu bili že čisto za petami, je neznanec pustil otroka in podvojil svojo hitrost, tako da ga niso mogli ujeti. Novosadska javnost je zaradi teh dogodkov silno vznemirjena. Polcija se trudi, da bi izsledila neznanca, vendar je bil njen trud do sedaj brezuspešen, čeprav imo v rokah natančen opis neznanca.

Pridelovalcem sadnega vina priporočamo M. Humekovo knjigo: »Sadno vino ali sadjerec«. Ta knjiga je velike važnosti za vsakogar, kdor prideluje sadno vino. Nudi vsa navodila in bogate nasvete, kako sadjerec pripravljamo, kako je z njim ravnati, da ostane zdrav, okusen in stanovitven. Prepotrebna je ta knjiga tudi onim, ki se pečajo z izdelavo sadnega kisa in kako uporabljamo sadne tropine, da nam pridejo v prid. Opremljena je z 42 podobami in velja 10 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Fotobeeednik. Drogerija Gregorič je izdala v samozaložbi dragoceno knjižico »Fotobeeednik« na 64 straneh s 123 slikami. Knjiga je v resnici pravi abecednik za vsakega začetnika v fotografiji. Razpravlja najprej o tipih aparatov, ki pridejo v poštev za začetnika, o materialu, o času osvetlitve, o snemanju slik, o kopiranju pri dnevnih lučih itd. Knjižica je pisana nad vse zanimivo, tako da jo mora vsak, ki se le količikaj zanima za fotografijo, prebrati v eni sapi. Njena bogata oprema, sijajna razdelitev tvarine, zabavni in poljudni opis bosta vsakemu začetniku pomagala do prvih uspehov. Z glasami na robu je preglednost knjige precej pridobila. Knjiga je do sedaj najboljši poskus ustvariti početeke slovenske fotografirske literature. Knjiga ima moderno zunanjo opremo, obliko malega kvart-formata in je njena cena 18 Din, izredno nizka. Izšli abecednik je šele prvi zvezek serije, v katere naslednjih zvezkih se bodo posemili obravnavala še dela v temnici, povečevanje, reprodukcija, retuša itd. Prepričani smo, da bo knjiga še mnogo bolj poživila že precej živahno amatersko-fotografsko delovanje med Slovenci. V isti založbi je izšel dodatni cenik, ki obravnava zlasti novosti fotografskega sveta, zlasti fotografske aparate z malim in najmanjšim formatom. Drogeriji Gregorič čestitamo k njenemu delu.

Rogatec

Godalni kvartet Glasbene Matice v Ptaju ponovi v soboto 1. avgusta ob 20 v župni cerkvi v Rogatcu svoj lepo uspehi cerkveni koncert. Na sporedu so stavki iz kvartetov Hajdina, Mozarta, Beethovna in Borodina ter solo točke za gosli in čelo. Koncert bo torej nudil vsem ljubiteljem glasbe obilo užitia.

Maribor Nova carinska pošta

Poročali smo že v predvečernji številki, da je gradnja carinske pošte gotova stvar in da je samo vprašanje vremenskih prilik, če se bodo gradbena dela pričela že jeseni. Tozadevni osnutek je že izvršen na podlagi odobrenih generalnih načrtov. Stavbniše na Aleksandrovi cesti pri glavnem kolodvoru je že prišlo v last mariborske mestne občine. Cestna fronta meri 45,30 m. Na južni strani bi bila zgradba oddaljena za kakšnih 10 m od obstoječega kolodvorskega poslopja, na severu pa bi neposredno mejila na novo pošto poslopje. Zgradba bo dvonadstropna. Pritlični prostori in prvo nadstropje obsegajo uradne prostore in eno stanovanje, drugo nadstropje pa stanovanja. Na železniški strani bo 3,30 m širok peron. Posebna prednost bo v tem, da bo poštni tir segal do skladišča za ocarinjenje, tako da bo možno direktno izkladanje in nalaganje vagonovskih pošilk. Glavni vhod za občinstvo bo iz Aleksandrove ceste.

V pritličju so predvidena zadostno velika skladišča za neocarinjene in ocarinjene pakete, skladišče za brzoovno blago, pregledovalnice za inozemske potnike s potrebnimi čakalnici in drugi stranski prostori, en večji prostor za obmejno policijo s stražnico, interne stopnice k uradnim prostorom v prvem nadstropju in večje število sob za urade. Vsi prostori v pritličju zidanim srednjem svetlobnem dvorišču bodo dobivali potrebno svetlobo skozi stekleno streho, tako da so vsi prostori direktno razsvetljeni in ventilirani. Policijska stražnica ima direktno zvezo s pregledovalnico oziroma revizijo potnih listov.

Skladišča za neocarinjene pakete ima direktno

zvezo s transportnim pasom v izmenično pošto kakor tudi z dvorano za ocarinjevanje paketov v prvem nadstropju, in sicer z dvigalom. Enako zvezo z gornjo dvorano ima tudi skladišče za ocarinjene pakete. Obe skladišči imata direktno zvezo z rampo in se torej vrši obrat z izmenično pošto nemoteno tudi takrat, če bi transportni pas odpovedal.

Dvorana za ocarinjevanje paketov bo nad skladiščem in ima prostor za devet carinskih uradnikov. Pošto in carinske osebe v dvorani je ločeno z zastekleno steno, ki stoji na pultu za odpiranje paketov. Dvorani so priključene potrebne pisarne za pošto in carinske osebe in garderobe. Svetloba prihaja v dvorano od treh različnih strani in je predvidena posebno močna razsvetljava, kar je z ozirom na prah, ki pride v zrak pri odpiranju paketov, iz zdravstvenih razlogov potrebno. Pult za odpiranje paketov je mišljen tako, da je njegova površina preluknjana in se skozi te luknjice z exhaustorom stalno črpa iz dvorane zrak in z njim prah. Dvigalo za transport paketov v skladišče za ocarinjenje pakete pride v kot, tako da se ocarinjeni paketi zlagajo skupaj na enem prostoru, dvigalo za neocarinjene pakete pa približno v sredini prostora za pošto, tako da je razdelitev paketov na posamezne oddelke lažja. V ostalem delu nadstropja so predvidene pisarne za železnico, obmejno policijo in eno večje stanovanje.

V drugem nadstropju so predvidena samo stanovanja, in sicer: 2 dvosobni, 3 trisobni in 3 sobe za samce. Vsa stanovanja bodo najmoderneje opremljena. Nova stavba bo Mariboru v ponos in bo s tem ta del mesta dobil čisto novo lice.

Prof. M. Šijanec na mrtvaškem odru. Včeraj zjutraj je umrl v svojem stanovanju v Gosposki ulici št. 58 vpok. profesor Miroslav Šijanec, star 61 let. Pokojnik je bil v mariborskem družabnem življenju znana osebnost; bil je odlični šolnik, ki mu je ob prevaru bila poverjena važna naloga organizacije slovenskega šolstva v Mariboru. V času od 12. marca 1919 do 14. julija 1920 je poleg nadzorovanja osnovnih in meščanskih šol v Mariboru vršil tudi nadzorovanje meščanskih šol na teritoriji bivše Stajerske. Profesor Šijanec je bil tudi tolnač za nemščino in italijanščino pri tukajšnjem sodišču ter je z neumorno poštovanostjo načeloval uradniški menzi. Pogreb blagega rajnega bo jutri ob 16 iz mestne mrtvašnice na Pobrežje. — Bodi mu zemljica lahka; težko prizadeti rodbini naše najljubše sožalje!

V službi samaritanstva. Požrtvovalni član tukajšnjega gasilskega in reševalnega oddelka Anton Borovič je te dni absolvirал svojo 5000. vožnjo, krojaški mojster Anton Benedičič pa svojo 1000. vožnjo. Vnetina samaritanoma toplo priznanje mariborske javnosti!

4/3. S takšnim rezultatom je končal spoprijem med Mariborci in Zeleničarji v sredo zvečer. Sodič je odlično dr. Planinšek.

Po Dravi do Ormoža sta napravila včeraj s čolnom poizkusno vožnjo vneti mariborska sportnika ugledni tukajšnji trgovec Josip Pirich ter odlični mariborski plavalec Elgar Košak. Vožnja je bila izborna ter je zaenkrat samo poizkus za skupinske izlete s čolni po Dravi v razna obravska mesta niže Maribora.

Mariborski izum. Ravnatelj tukajšnje Stajerske sadjarske zadruge Rudl je izumil poseben stroj za sortiranje sadja, ki omogoča v petih minutah sortiranje 100 kg jabolk. Za pospešen izvoz našega sadja je navedeni izum največjega pomena. Novi stroj si je v sredo ogledala posebna komisija, v kateri sta bila med drugim nadsvetnik inž. Trampus iz Ljubljane in ravnatelj tukajšnje sadjarske in vinarke šole Josip Priol in ki se je mogla prepričati o brezhibnosti novega izuma.

SSK Maraton. Danes od 17 dalje na Mariborskem otoku trening članov in članic plavalne sekcije.

Tečaj za kapunec priredi v nedeljo, dne 2. avgusta 1931 ob 3 popoldne na dvorišču restavracije pri mestni klavnici (Birtič) Perutninarska zadruga v Mariboru. Tečaj se vrši le ob lepem vremenu. Opozorjamo na to vse one, ki se zanimajo.

Zgradba nove carinarne ter interesi.

Celje

Novi potni listi. Predstojništvo mestne policije razglasa, da se razveljavijo po naredbi ministrstva za notranje posle, vsi sedaj veljavni potni listi s 1. septembrom t. l. in da vsled tega nihče ne bo mogel potovati v inozemstvo na podlagi starega potnega lista. Novi potni listi pa se bodo izdajali samo na podlagi domovinskega in krstnega lista. Obenem je treba predložiti dve, ne nad eno leto stari slike. Nove knjižice za potne liste so po 20 Din in se bodo dobile pri mestni policiji.

Nočno tekarsko službo ima v prihodnjem tednu od sobote, 1. avgusta do vključno petka, 7. avgusta lekarna »Pri križu« v palači ljudske posojilnice na Kralja Petra cesti.

Predzna tatova hrušk. Breznik Franc, 24-letni krojač v Mozirju, je tekel 28. t. m. za dvema fantoma, ki sta kradla hruške. Ko ju je dohitel, se mu je eden vrgel pod nogo, tako da je padel in si izpahnil in obenem nalomil desno roko. Breznik je enega izmed njih spoznal, tako da bosta dobila gotovo oba zaslužen plačilo.

Teška nesreča dijaka. Novak Jože, 19-letni dijak, posestnikov sin iz Vrhi pri Trebnju je padel 28. t. m. tako nesrečno z drevesa, da si je zlomil roko, zadobil težke notranje poškodbe in vrhu tega si je pretresel možgane, tako da je malo upanja, da bi okrevale.

Nesreči dveh otrok. Kristan Marija, 6-letna posestnikova hči iz Gornje vasi na Donački gori, je med mlatenjem prišla približno mlatilnici, tako da jo je zagrabilo kolo in večkrat zavrtelo. Pri tem si je zlomila desno nogo; ima pa tudi težke poškodbe po vsem telesu. — Pršeček Ana, 8-letna delavčeva hči iz Podvina pri Polzeli, se je igrala pred domačo hišo. Nenadoma se je podrla streha ter se zrušila na malo Ančko. Kamenje in deske, ki so padle na otroka, so ga težko poškodovale, predvsem na glavi. Zdrabilo ji je vso spodnjo čeljust, ranilo tudi drugače na glavi in po celem telesu.

Kranj

Obmejne izkaznice za turistični promet z Italijo. Podružnica SPD je že prejela vidrane obmejne izkaznice svojih članov, kateri so za nje zaprosili. Poslane so bile po okrajnem načelnstvu s posredovanjem italijanskih obmejnih oblasti pristojni kvesturi in sicer za odsek od Peči do kodane Spice kvesturi v Vidmu (Udine), ki jih je vidrane vrnila v najkrajšem času po županstvu naše obmejne občine Rateče okrajnemu načelnstvu; za ostali obmejni odsek pa je okrajno načelnstvo poslalo iste v vidranje še kvesturi v Gorici, ki jih je šele pred kratkim

vrnila na urgenco okrajnega načelnstva. Kmalu potem sta hotela napraviti dva naša člana turo čez Vršič na Mojstrovko, Jalovec, Koritniško kočo, na Mangart, k Belopeškemu jezerom in hrušči v Kranj. Jugoslovanska straža na Vršiču jima je vidirala izkaznice ob prekočenju meje, a italijanska straža ju ni pustila dalje, češ, da nima še nikake tovarne odredbe od svoje višje oblasti. Radi tega sta se morala oba izletnika vrniti na našo stran, kjer jima je straža zopet potrdila povratek iz Italije. Radi tega nastane vprašanje: Ali je v veljavi »Sporazum o turističnem prometu v obmejnih pasovih«, podpisan v Nettunu, dne 20. jul. 1925. ter objavljen pri takozvanih netunskih konvencijah v »Uradnem listu« z dne 19. febr. 1929, št. 74-18, ki je bil dopoljen z odločbami jugoslovanske-italijanske komisije, podpisanimi v Opatiji, dne 6. junija 1929, in ki so se začel izvajati dne 15. avg. 1930 ter sta poleg tega obe vlad iže izmenjali liste planinskih društev, katerih člani imajo pravico, da se poslužujejo ugodnosti navedenega sporazuma? — Kranjska podružnica SPD.

Novice z gimnazije. Po najnovejši odredbi prosvetnega ministrstva bo pričetek šolskega leta za kakih 10 dni bolj zgoden kot sicer. Za dijake kranjske gimnazije so važni za enkrat naslednji datumi. Prijave za popravne izpite je treba vložiti najkasneje do 24. avg. Pismeni popravni izpiti bodo dne 25. avg., ustmeni pa 26., 27. in 28. avg. Je torej skrajni čas, da dijaki zamudniki vzamejo knjigo v roke in se lotijo učenja. Vpisovanje bo letos med 1. in 5. sept. Podrobna navodila bodo pravočasno objavljena na šolski deski, posebno glede sprejemnih izpitov v I. razred, kar je letos novost. Ravnanstvo pričakuje tovarna navodila in predpise od višjih oblasti.

Trbovlje

Štiri dni se bo praznovalo pri rudniku — od petka do ponedeljka —, poleg tega pa še znižanje plače! Šele za september se obeta pet dni dela na teden. Če industrijske podjetnike ščitijo z visokimi carinami in veleposretnike z žitnim monopolom, bo vledravnno delo odgovornih faktorjev, da se množicam delovnega ljudstva omogoči človeka vredno življenje.

Parashovo posestvo z gostilno je kupil trgovec Pavlin za 390.000 Din. Znamenje krize, ker pred dobrim letom bi se dobilo zanj še vsaj polovico več.

Izlet v Marijo Reko priredijo naša društva prihodnjo nedeljo. Odhod bo ob pol osmih, cerkveno opravilo v M. Reki pa ob pol enajstih. V Reki sicer ni gostilne, pač pa dosti solca in svežega zraka in prijaznih ljudi, ki nas bodo veselili, čim več nas pride. Zato vabimo k obilni udeležbi.

PRI MARIJI V EINSIEDELN-U

S tovarišem iz dr. Bircher-Bennerjevega sanatorija v Zürichu sva jo mahnila minulo nedeljo v Einsiedeln. Ni nama žal truda in stroškov, kajti užitek, ki ga nudi ta kraj, presega vsako pričakovanje. Kdorkoli se mudi v Švici in pride v Zürich ali v njegovo bližino, naj ne zamudi prilike in naj si ogleda ta, zlasti v katoliških krogih po vsej Evropi znani kraj!

Einsiedeln je prijazno mesto z 8500 prebivalci, ki se nahaja 40 km južno od Zürich na gorski planoti 885 m nad morjem, ki jo

Sv. Ignacij Lojolski, ustanovitelj jezuitskega reda, je umrl 31. julija 1566., torej pred 375. leti.

okrog in okrog zapira z gozdovi obrasteno, nizko hribovje. Iz Zürich se pripeljemo v Einsiedeln v dobri uri. Do Wädenswila se peljemo po glavni progi ob levi obali Zürškega jezera, od tam pa z lokalno železnico. Zveze so tako ugodne, da opravimo to pot iz Zürich na nazaj, če se nam mudi, tudi v enem popoldnevu.

Einsiedeln je sloveča božja pot. Na leto pride v ta kraj povprečno 160.000 romarjev. Že mestice samo na sebi napravi jako ugoden vtisek, s svojimi lepimi in deloma prav velikimi stavbami, snažnimi, tlakovanimi ulicami in s svojimi nešteti hoteli, prenočišči in prodajalnami. Skoraj vsaka večja hiša je hotel, spodaj pa prodajalna. Posebna zanimivost, ki je pritegnila tekom dolgih stoletij že na milijone in milijone bližnjih in daljnjih pobožnih, pa tudi posvetnih obiskovalcev, je pa velikanški benediktinski samostan s prekrasno cerkvijo, v kateri se nahaja prastara, čudotvorna soha Matere božje z Jezusom v naročju, preprosto izrezana iz lesa, ki je v dimu počenjen.

Ze pogled na samostan — ogromno, štirikotno, 133 m dolgo in 130 m široko, trinadstropno poslopje, pogled na cerkev z dvema visokima stolpoma, vzdano v pročelje spred-

ravnokar novo. Notranjost je tako bogato in razkošno okrašena, da človek prvi hip ne ve, kam bi najprej uprl svoje oči in kaj bi najprej občudoval.

Kot prava božjepotnika sva stopila s tovarišem najprej v kapelo s čudotvorno soho Matere božje. Je to stavba sama zase v cerkvi blizu glavnega vhoda, sezidana iz črnega marmorja l. 1817. Na njo sta oprta dva mogočna, štirioglasta stebra, ki nosita zadnji del obširnega cerkvenega oboka. Pristop v kapelo zapirata od obeh strani železni ograji, ki sta pa podnevi, ko prihajajo božjepotniki, odprti. Čudotvorna Mati božja je oblečena v dragocen, bel brokat, ves vezan z zlatom. Prav tako tudi božje Dete. Od sohe sta videti samo kot oglje črni glavici, okrašeni z blestečima zlatima kromama. Tudi sicer ima Mati božja na sebi polno obeskov v zlatu in v drugih dragocenostih. Oltar je ves v cvetlicah in gorečih svečah. Majhen prostor v kapeli pred čudotvorno podobo je vedno poln pobožnih romarjev.

Poglejmo sedaj nekoliko po cerkvi! Čez vse krasen je prezbitarij z dragocenim oltarjem in sliko Marijinega vnebovzvetja. Ves se blišči v zlatu in v krasni opravi. Zapira ga čez 4 m visoka l. 1746. umetniško izdelana železna ograja. Razen glavnega je v cerkvi še 14 oltarjev iz marmorja, ki so tudi vsi zagrajeni z dragocenimi, železnimi ograjami. Oltar z Najsvetejšim in z obhajilno mizo je na levi strani, prvi pri glavnem vhodu v cerkev. Glavna prižnica, prekrasno baročno delo, je na enem izmed dveh orjaških stebrov. Na drugem njej nasproti pa je soha Srca Jezusovega iz belega marmorja. Druga prižnica je pa na tleh v sredi cerkve. Zakristija je tako velika kakor cerkvena ladja sama. V njej je cela dolga vrsta spovednic, ki jih v cerkvi ni nič. Oboki in stene cerkve so sijajno okrašeni in na sveže poslikani od slovečih slikarjev bratov Asam.

Posebnost v tej cerkvi so orjaške električne orgle, ki so menda največje v Evropi.

Vera Menčíkova, ki je v Pragi ohranila žensko svetovno šahovsko prvenstvo.

Nameščene so v posebnih pomolih v zgornjem delu glavne ladje, ne zadaj, kakor je to vobče navada.

V samostanu živi do 100 redovnikov-duhovnikov, 14 klerikov in 35 bratov. Vzdržujejo deško gimnazijo in licej. Samostan ima veliko knjižnico in zbirko raznih zgodovinskih dragocenosti. Zaklade iz samostanske zakladnice so l. 1798. odnesli Francozi.

Omenim naj še iz črnega marmorja sezidan Marijin vodnjak na trgu pred cerkvijo. Iz 14 cevi teče voda, ki jo romarji pijejo. Opažoval sem staro ženico, ki je šla okrog vodnjaka in v vsakem curku posebej omočila jezik. Ko sem jo vprašal, zakaj tako dela, ni sem nič izvedel, ker je bila Italijanka in ni umela nemščine.

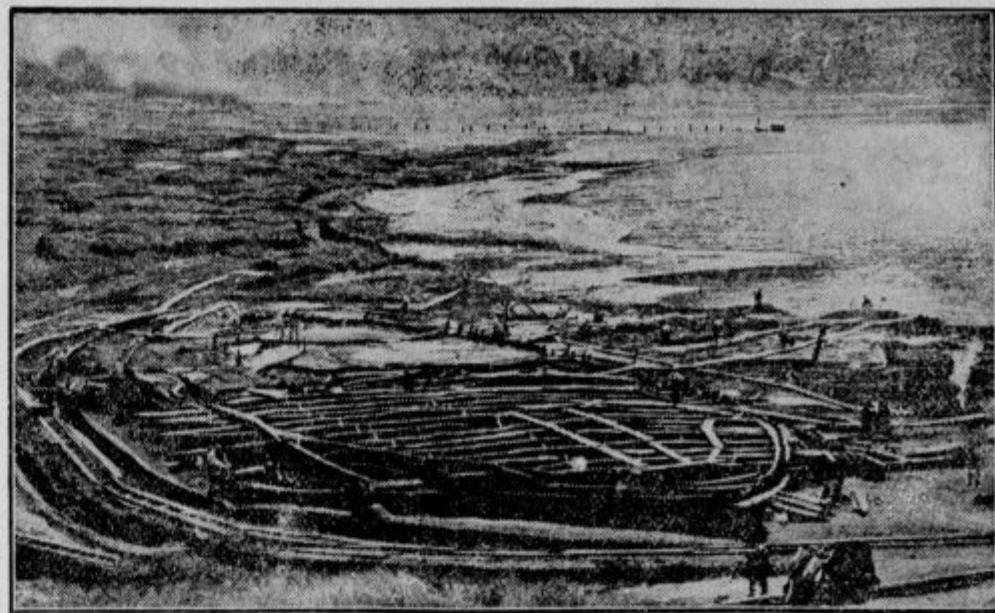
V Einsiedeln-u je sedež znanega cerkvenega založništva Benzinger & Co. A. G. in zelo razvita obrt za izdelovanje cerkvenih potrebščin. Na vsej dokaj dolgi cesti do kolodvora pa do trga pred samostanom je ob obeh straneh prodajalna poleg prodajalne, kjer so na prodaj vsi mogoči cerkveni predmeti in odpuški. Pod balustradami pred cerkvenim vodom je pa zopet nešteto prodajalcev spominikov in raznih drobnarij.

Glavni praznik v tej cerkvi je dne 14. septembra.

M. H.

FOTOAPARATE

svetlovnih tvrdk Zeiss-Ikon
Rodenstock Voigtlander
Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. — Zahtevajte ceno!

Druga Kaliguleva ladja, ki so jo odkrili na dnu izsušenega Nemiškega jezera. Ostanki so znameniti po svoji veličini in ustroju. Kakih umetnin ali dragocenosti niso našli.

Najstarejši uradnik na svetu

Načelnik volilnega urada na newyorškem magistratu, John Voorhis, je 27. t. m. dopolnil 102. leto svoje starosti. Mož je še popolnoma čvrst in redno vsak dan prihaja v službo in vestno vrši svoje dolžnosti. Tovariši so poklonili jubilaru veliko torto in ga prosili, naj jim izda skrivnost svojega dolgožitja. Dejal je: »Zmernost in rednost.«

Zmagovalci na šahovski olimpiadi v Pragi. Od leve na desno: Dake, Kashdan, Marshall, Horowitz, Steiner.

Zastrupljena jerebica povzročila smrt

Londonsko javnost razburja nenavaden dogodek. Neki častnik je po užitju jerebice umrl pod znaki zastrupljenja. Zdravniki so ugotovili, da je bila jerebica zastrupljena s strihninom. Jerebica je izvirala iz velike pošiljave divjačine iz Mandžurije, od koder London redno prejema živila. Ker je bil oče umrlega častnika mnogo let sodnik v Indiji, so izprva menili, da bi se bil utegnil kak Indijec za morebitno krivico naknadno maščevati nad sodnikovim sinom; toda kako naj bi bil pošiljalec vedel, katera jerebica bo prišla ravno na častnikovo mizo?! Sedaj se je stvar res pojasnila kot maščevanje, toda od druge strani. Tri dni po častnikovi smrti je prejela njegova družina iz Dublina brzojavko s trikratnim »Hura!« Dalje so dognali, da je bila par dni pred častnikovo smrtjo v neki londonski lekarni kupljena večja količina strihnina. Slednjič je bila častnikova žena našla jerebico v košari na notranji strani vrtnih vrat, kakršne so običajne po vilah, da morejo dobavitelji oddati blago tudi ob odsotnosti naročiteljev; odprte te košar so take, da je bilo zastrupljevalcu mogoče spraviti strup v jerebico od zunanje strani. Vsa ta dejstva zadostno osvetljujejo skrivnostni dogodek.

Tudi najmlajši že začel'aiio

V gozdu pri Friedbergu na Štajerskem je orožništvo naletelo na uro, v kateri sta domovala dva otroka, deček in deklica. Otroka sta bila čisto zanemarjena in sta pred orožniki zbežala. Ko so ju zasilavali, nista hotela izprva nič povedati. Šele po dolgem trudu so zvedeli od njiju, da sta 10 letni Ignacij Dörfler in njegova osemletna sestra Berta iz Unter-Aspanga. Otroka sta po vsej priliki pobegnili z doma in bila že osem dni na potu. Preživljala sta se menda s samimi jagodami. Pri sebi sta imela 1.33 šilinga.

Sedmero velikih poletov v teku

Tačas je v teku sedmero velikih poletov; od tega sta dve letali ameriški, dve avstralski, dve angleški in eno nemško. Ameriška monoplana »Bellanca« sta na potu eden okrog sveta, drugi hoče brez pristanka poleteti iz Amerike v Carigrad. Od Avstralcev hoče Mollison pobiti rekord Avstralija—Anglija, Chester pa hoče iz Avstralije čez Japonsko na Angleško. Od obeh Angležev je znana letalka miss Amy Johnson na poti v Tokio, sir Alan Colham pa hoče iz Aleksandrije poleteti na inspeksijsko potovanje v Centralno Afriko. Nemčijo zastopa v teh zračnih tekmah »Grof Zeppelin«.

20tisočdolarska nagrada za roman

Založništvi F. A. Stokes v New Yorku in Hodder & Stoughton v Londonu razpisujeta skupaj nagrado 20.000 dolarjev za najboljši roman. Za nagrado more tekmovali vsakdo, ki zna sukati pero, ne glede na deželo, narodnost, vero itd. Oblika romana (zgodovinski, socialen roman itd.) more biti poljubna. Od nagrade se ničesar ne odbije in prejme pisatelj polno vsoto. Ta vsota je pa le 15 odstotni predjem na dobiček, ki ga bo prinesla knjiga, in prejme pisatelj vrhu tega še pretežni del dohodkov iz avtorskih pravic od filma, gledališč itd. Vse rokopise je poslati na literarno agenturo Curtis Brown Ltd., London. Kdo je, ki mu bo sreča naklonila to nenavadno nagrado?

Rdeče čete na Daljnem Vzhodu

Sovjetska armada, ki je opravila boje s Kitajsko zaradi vzhodno-kitajske železnice, še vedno ni razpuščena. Sedaj je odpotoval iz Moskve vojni komisar Vorošilov, da osebno prouči razmere rdečih čet po Sibiriji in na Daljnem Vzhodu. V Habarovsku se je Vorošilov sešel s poveljnikom daljnovzhodne armade Blücherjem. Tu je tudi zvedel, da je postalo žrtev avionske katastrofe pri Moskv osem poveljnikov sovjetskega zračnega brodivja.

Ernst Biedermann, 71-letni rentnik v Falkenu pri Eisenachu, ki je v teku zadnjih tednov rešil šest oseb iz vode pred gotovo smrtjo. Malo preje je rešil iz goreče hiše tri osebe. Vrli stavec je torej rešil devet človeških življenj.

Smešnice

»Kako pa je to, gospod mojster, da so zdaj zemlje tako majhne; poprej so bile dokaj večje.« — »To je čisto naravno,« pravi pek. »Poprej smo pač več testa jemali.«

Pri krščanskem nauku vpraša nadzornik Rudolfa: »Povej mi kakšen izrek Jezusov, ki si ga ohranil v spominu iz zgodb svetega pisma.« Rudl nič kaj ne pomisli, marveč se kar brž odreže: »Poberi se satan!« — Nadzornik: »Oho, pa ja ne misliš name?«

Nekoč je neki nabodigatreba napravil med vožnjo na vlaklu glasno opazko, da bi podražil verne sopotnike: »Pekla ni, saj Bog ne more spraviti skupaj toliko goriva, da bi ga bilo dosti.« Duhovnik, ki se je vozil v istem oddelku, pristavi prostodušno: »Dokler bo Bog imel dovolj takih klad, kot ste vi, ne bo prišel v zadrego!«

Zemljevid Južne Amerike, kjer se je dvignil nov revolucijski val.

nje stene samostanskega poslopja, pogled na obširen, precej strm, tlakovan trg pred samostanom in cerkvijo in pogled na balustrade s spomeniki, ki obdajajo vhod, je tako veličasten, da mora prevzeti vsakogar. Kako smo šele presenečeni, ko stopimo v obširno cerkev! Videl sem dokaj lepih hramov božjih (dom v Milanu, v Kölnu i. dr.), toda take krasote, kakor je v tej svetlini, nisem našel še nikjer. Cerkev je zidana v čistem, do skrajnosti izraženem baroku. Od ustanovitve samostana leta 934. je bila petkrat prezidana in povečana. Sedanja stavba je bila dograjena l. 1735. Seveda je bila od tedaj že gotovo večkrat prenovljena, ker je vse tako čisto in se blešči kakor bi bilo

»Zeppelinova« polarna pošta: pismo je bilo žigoseno na »Zeppelinu« ter odpravljeno iz Leningrada v Berlin.

Ruska znamka za polarno pošto, ki jo je »Malygina« izročil »Zeppelinu« pri Wiesejevih otokih.

Nemirna južna Amerika

Gospodarske in politične krize

Skoro neprestano čitamo vesti o revolucijah v Južni Ameriki. Zda je na vrsti Čile, katero državo so doslej smatrali za eno najbolj solidnih v Južni Ameriki.

Že svojočasno smo ugotovili, da je gospodarski položaj južnoameriških držav slab in da je morala gospodarska kriza nujno imeti tudi posledice na političnem polju. Nikakor pa ne smemo prezreti važnega dejstva, da je ravno Južna Amerika najbolj unosno torišče za veliki kapital Anglije in Amerike. Gospodarski boj med Anglijo in Ameriko, zlasti kar se tiče petroleja, je posebno oster v Južni Ameriki, ki ima pred seboj veliko gospodarsko bodočnost.

Južno Ameriko tvori cela vrsta mladokapitalističnih držav, ki se nahajajo sredi poti k velikemu gospodarskemu razvoju. Velike so možnosti v teh deviških zemljah tako za agrikulturo kakor tudi rudarstvo. Vse te države so slabo naseljene: omenjamo samo tri največje: Argentina ima komaj 3,5 prebivalca na kvadratni km, Brazilija le nekaj več, Čile pa šteje 5 prebivalcev na kvadratni kilometer. Pa tudi absolutno imajo te dežele še malo prebivalstva, saj ima po najnovejših podatkih Društva narodov Argentina komaj 11, Čile 4,2, Kolumbija 8, Peru 6,4, Urugvaj 2 milijona. Največja je Brazilija, ki ima nad 40 milj. prebivalcev. Vendar ima Argentina večje vseljevanje kakor Brazilija: 1929 140.000, p. 100.000 ljudi. Iz vsega tega je razvidno, koliko prostora je še v teh državah in kakšne gospodarske perspektive se odpirajo.

Gospodarsko so vse južnoameriške države vključ v doseženim znatnim uspehom v industrializaciji na podlagi velikega bogastva sirovin orientirane k produkciji sirovin. Večina držav ima izrazito tako zvano monokulturo, to je, da se predvsem bavi s produkcijo enega predmeta za potrebe svetovnega trga. Brazilija je znana po svoji kavi, saj je lani znašala njena produkcija kave 12,3 milj. vreč (po 60 kg), dočim vse ostale države na svetu proizvedejo komaj 6,7 milj. vreč. Čile je drugi največji producent bakra na svetu (Unija 800.000 ton v letu 1930, Čile pa 200.000 ton).

Čile ima dva svetovno važna predmeta: soliter in baker. V solitru je brez konkurence na svetu.

Bolivija producira in izvaž v prvi vrsti cin, je druga država na svetu, ki za briteko Malajo. Kolumbija izvaž skoraj izključno samo kavo. Tudi ostale južnoameriške države goje tropeske predmete, katere pa morajo skoro vse postavljati na svetovni trg. Južni del kontinenta pa se je posvetil pšenici, koruzi, lanu itd. ter živinoreji. Toda na svetovnih trgih že dve leti cene agrarnih proizvodov in industrijskih sirovin stalno padajo in so do-

Selekcijsko premovanje goveje živine v Sevnici. Zupanstvo občine Sevnica priredi v sredo 26. avgusta 1931 ob 9 na sejmšču l. selekcijsko premovanje goveje živine. Določeni je nad 100 premij v skupnem znesku 24.500 Din. Premovale se bodo sledeče pasme: siva, pšenčnosiva in sivorjava pasma. Premovanje je važen dogodek za 25 občin iz okolice Sevnice. Sodelovalo bo gotovo celo Posavje in mirnska dolina. Hvalevredno je da je občina Sevnica žrtvovala toliko za povzdigo in ureditev živinoreje.

Vpis v trgovski register. M. Dobnik, lesna trgovina in industrija, parna žaga, paromlin, Krško; Kramberger Jakob in drug, parna pekarna, Sv. Lovrenc na Pohorju; Manufaktura »Sava«, Maribor (imetnik Kollin Andrej).

Vpis v zadržni register: Sokolski dom v Kočevju, r. z. z. o. z.

Poravnalna ponudba: Kastelic Ela, trgovka v Novem mestu 40%, je sprejeta.

Borza

Ljubljana, 30. julija.

Denar

V današnjem deviznem prometu so tečaji bili čvrstejši. Promet je bil središčni.

Ljubljana. Amsterdam 2271.10—2277.94, Bruselj 786.15—788.51, Curih 1098.75—1102.05, Dunaj 791.63—794.03, London 273.47—274.29, New York 5624.12—5641.12, Pariz 220.79—221.45, Praga 166.90—167.40, Trst 294.67—295.57.

Zagreb. Amsterdam 2271.10—2277.94, Dunaj 791.63—794.03, Bruselj 786.15—788.51, London 273.47—274.29, Milan 294.67—295.57, New York kabe 5635.12—5652.12, ček 5624.12—5641.12, Pariz 220.79—221.45, Praga 166.90—167.40, Curih 1098.75—1102.05. — Skupni promet brez kompenzacij 5,8 milj. Din.

Belgrad. Amsterdam 2271.10—2277.94, Bruselj 786.15—788.51, Curih 1098.75—1102.05, Dunaj 791.63—794.04, London 273.47—274.29, New York 5624.12—5641.12, Pariz 220.79—221.45, Praga 166.90—167.40, Milan 294.67—295.57.

Curih. Belgrad 9.09, Pariz 20.095, London 24.89, New York 512.87, Bruselj 71.55, Milan 26.82, Madrid 46.20, Amsterdam 206.60, Dunaj 72.05, Stockholm 137.20, Oslo 137.05, Kopenhagen 137.05, Sofija 3.73, Praga 15.18, Varšava 57.55, Budimpešta 90.025, Atene 6.65, Carigrad 2.43, Bukarešta 3.045, Helsingfors 12.50.

Vrednostni papirji

Danes je bila tendenca za vse državne papirje slabšeja in so tečaji večinoma popustili. Prometa je bilo v vojni škodi nekaj več kakor včeraj. Ried bančniški papirji sta ostali neizpremenjeni Union in Jugobanka. Nadalje je bila zaključena Prastrediona po 957.50 in 960. Industrijski papirji so bili brez zanimanja in je prišlo do zaključka samo v delnicah Drave po tečaju 235.

Ljubljana. 8% Bler. pos. 88 bl., 7% Bler. pos. 77 bl., Celjska pos. 150 d., Ljublj. kred. 120 d., Prastrediona 950 d., Kred. zavod 195 d., Vevče 120 d., Stavbna 45 d., Ruše 145 d.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 83 bl., agrarni 44—46, vojna škoda ar. 353.50—354 (355, 354), kasa 353.50—354 (353.50), 8. 353—355 (356), 9. 356—360, 8% Bler. pos. 80—87, 7% Bler. pos. 73—74 (75, 74), 7% pos. Drž. hip. b. 75—75.50 (75, 75.50), 6% begl. obv. 60—60.50 (61.50). — Bančne delnice: Hrvatska 50—60, Poljo 53.50—55, Kred. 121—126, Union 150—152 (150), Jug 67—68 (67), Lj. kred. 120—123, Medjunarodna 68 d., Obrtna 36 d., Prastrediona 957.50—965 (957.50, 960), Srbska 190—193, Zemaljska 120 d. — Industrijske delnice: Nar. šum. 25 d., Guttman 110 d., Slaveks 25 d., Slavonija 200 d., Danica 65—66, Pivara Sar. 195—210, Drava 235—236 (235), Sečeraša Osiak 220—225, Osi. ljev. 200 d., Brod. vag. 54 bl., Union 55—60, Vevče 120 d., Ragusa 30 d., Ocean 190 d., Trboveljska 225—230.

Belgrad. Narodna banka 6.350 bl., 7% inv. pos. 82.50 bl., agrarni 46.50 bl., vojna škoda 354—356 (2400 kom.), 8. 355 d., 9. 358 d., 10. 362 d., 11. 365 d., 12. 369 d., begl. obv. 61—62 (210.000), 8% Bler. pos. 85 (1000 dol.), 7% pos. Drž. hip. b. 76 (6000 dol.).

Notacije drž. papirjev v inozemstvu: London: 7% Bler. pos. 71—72.50. New York: 8% Bler. pos.

segle danes že naravnost smešno nizke cene. Tako danes vse te države z donosom teh predmetov ne morejo kriti niti produkcijskih stroškov, ki so radi posebnih lastnosti teh predmetov in nizkih mezd že itak nizki, tako da z njimi evropske države ne morejo konkurirati. Razumljivo je tedaj, da so posegle po radikalnih ukrepih v zaščito svojih proizvodov, izmed katerih pa se je, kakor zveni to paradokso, še najbolj izkazala redukcija proizvodnje. Kajti dejstvo je, da o nadprodukciji važnih predmetov ne more biti govora, dokler je življenjski standard številnih milijonov ljudi na svetu tako nizek in so njih potrebe neomejene.

Južna Amerika je danes na isti stopnji razvoja, kakor je bila v drugi polovici preteklega stoletja Severna Amerika. V tej mladostni dobi je pa seveda marsikaj vzgon prehter in tako prihaja do velikih pretresljajev v gospodarskem in političnem življenju. Gospodarska ekspanzija, če je prehitra, lahko pade v ekstreme. Vse južnoameriške države pa so se gospodarsko mogle dvigniti samo s pomočjo inozemskega kapitala, ki je prodrl vse panoge produkcije, trgovine in prometa.

Tudi državne finance posameznih južnoameriških držav so veliko trpele. Dohodki so radi krize nazadovale. Državniki pa niso uvideli, da se s samim donosom tujih kapitalov ne da vzdrževati ravnotežja v finanah. Doslej so vse te države dobivale kapital v Severni Ameriki, ki pa je zadnji dve leti odpovedal. Zato je n. pr. morala država Čile najeti že trikrat posojilo v Švici v skupnem znesku 39 milj. frankov. Sedaj pa je čilska vlada ustavila do avgusta izplačilo obresti za posojilo v inozemskih valutah. Vendar pa bo znesek deponiran v čilskih pezih pri čilskih emisijah bankah. Kakor poročajo lieti, ima vlada dovolj sredstev za plačilo obresti, vendar ji primanjkuje tujih deviz. Zlati zaklad pa je padel na izredno nizko stopnjo in je koncem leta 1930 znašal samo še 73 milj. pezov ali komaj 8 milj. dolarjev. V splošnem tudi finančni položaj čilske države menda ni ugoden, ker predvideva proračun za 1931 deficit za 257 milj. pezov ali 33 milj. dolarjev. Samo za obresti na amortizacijo dolgog gre letno 251 milj. pezov (30 milj. dolarjev) od celokupnega proračuna 1315 milj. pezov (158 milj. dolarjev).

Tudi finančni položaj Brazilije je neugoden. Zato je brazilska vlada poklicala angleškega strokovnjaka siru Otona Niemeyera, da ji da potrebne nasvete za ureditev financ in stabilizacijo valute. Kakor posnemamo iz poročila tega eksperta, gre 41% vseh državnih izdatkov za dolgove (33,5 za zunanje, 7,5% pa za notranje). Deficit v proračunu 1931 znaša nad 18 milj. dolarjev.

77.50—79, 7% Bler. pos. 71—73, 7% pos. DHB 72—74.

Dunaj. Don. sav. jadr. 92.60, Wiener Bankverein 14.15, Escompteges. 148, Živno 79.20, Union 17.10, Aussiger Chemische 116.20, Alpine 13.05, Trboveljska 27.55, Kranj. ind. 45, Prager Eisen 257.

Žitni trg

Novi Sad. Oves: bč., elav. novi 150—152.50; ječmen: bč., sr. novi 63-64 kg 117.50—122.50; otrobi: pšen. bč. stari 110—115. Vse ostalo neizpremenjeno. Promet: pšenica 3 vag. oves 2, koruza 11, moka 14, otrobi 1 vag. Tendence: slaba.

Zborovanje kranjskih planincev

Kranj, 29. julija.

Nenadna smrt kranjskega lekarnarja in posestnika pokojnega g. Frana Šavnika je tudi v vrstah kranjskih planincev napravila globoko in občutno vrzel. Kranjska podružnica SPD je z njim izgubila svojega marljivega načelnika. Po smrti g. Šavnika je vodil posle načelnika kot njegov namestnik znani planinec g. Andrej Rojec. V tork zvečer pa se je v spodnjih prostorih Narodnega doma vršil izredni občni zbor kranjske podružnice. Občni zbor je vodil g. Rojec, udeležila sta se ga poleg ostalih članov kot namestnik nadzornika pri osrednjem društvu v Ljubljani in kot delegat osrednjega društva g. Pučnik iz Ljubljane in kranjski župan g. Pir. Rekonstrukcija odbora se je izvršila sledeče: Za načelnika kranjske podružnice je bil soglasno izvoljen g. Andrej Rojec, na prejšnje mesto g. Rojca kot odbornika je bil izvoljen g. Ciril Vrbovec, ravnatelj Jadransko-podunavske banke v Kranju, za pregledovalca računov pa trgovca gosp. Albin Jazbec.

Kranjska podružnica se že dalj časa bavi z namero postaviti v Storžičevem kraljestvu planinski kočjo ter tako pritegniti širše vrste turistov in izletnikov v ta prelepi kot gorenjske zemlje. — Kar se sicer čudno sliši — pa je vendarle res — vprašanje denarja ne bi v tem slučaju delalo preglativne in bi se v skrajnem slučaju celo doseglo, da bi kočja v surovem stanju že do zime bila postavljena. Težje pa je vprašanje, kje dobiti prostor za kočjo, kateri nasprotujejo zakupniki lova, ki imajo na Storžiču obširna lovišča in jim vriskanje veselih turistov ni čisto nič simpatično. — Odbor je podal poročilo o delu, ki ga je že storil v svrhu pridobitve prostora, konkretne smerne pa se na občnem zboru niso sklenile. G. Jazbec je sprožil debato, kako bi se povečalo zanimanje za znani slap Nemiljščice in za rimski studenec pri Podnartu. G. delegat Pučnik je poročal, da se je pri osrednjem odboru SPD v Ljubljani ustanovil markacijski osek, ki bo od vsake podružnice zahteval točen seznam njej pripadajočih markiranih poti, za katere bodo podružnice morale vse bolj vestno paziti kot doslej.

Občni zbor je tudi osvojil predlog g. Vrana, da se z ozirom na čim pogostejše se dogajajoče nesreče v gorah ustanovi pri kranjski podružnici reševalni osek. Navodila za ustanovitev bo podružnica dobila od osrednjega odbora, ki v principu reševalnim osekem podružnice ne nasprotuje. — Razpravljalo se je tudi o Valvarorjevi koči na Stolu, okrog katere bi bilo treba dokupiti nekaj sveta, da se teren lepo zaokroži in da se pridobi nekoliko več prostora.

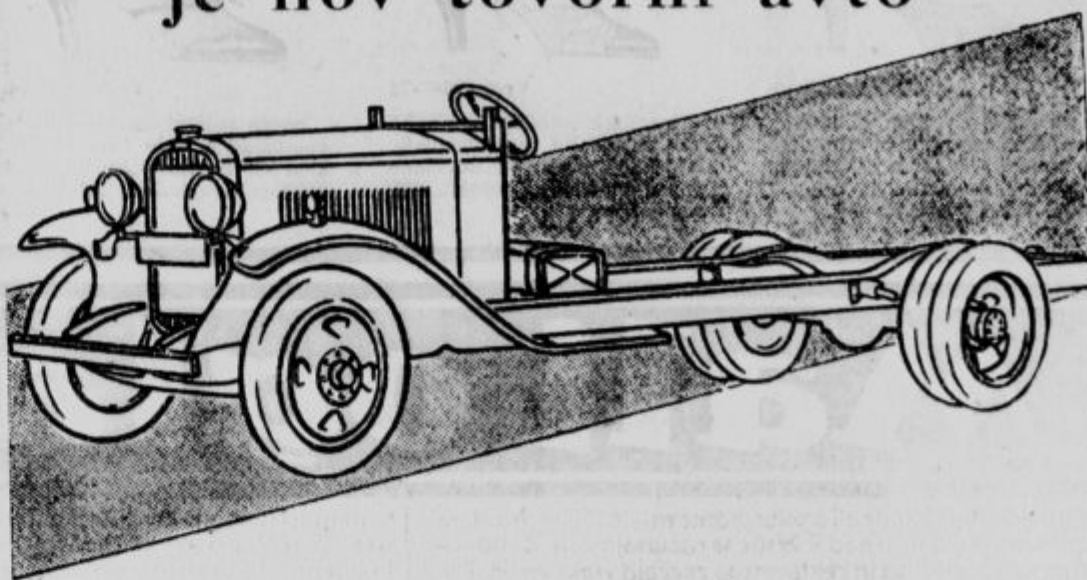
Poizvedovanje

V vlaku sem na spodnji polci pozabil rjavo usnjato aktovko z raznimi uradnimi dokumenti za druge krojačev in krojačice (sejni zapisnik, vezana knjiga), dvoje zadržnih pravil in 50 izvodov neizpolnjenih pravil za snovanje kmetijskih združenj. Vozil sem se preteklo nedeljo z vlakom, ki odhaja okrog dveh popoldne iz Ljubljane proti Zidanemu mostu. Poštenega najditelja prosim, naj mi vsaj dokumente proti nagradi pošlje. — Janko Arnsčak, tajnik združenja krojačev v Hrastniku.

Našla se je zlata zapestnica. Dobi se pri Milki Koprivce, Ciglarjeva ul. št. 28, Moste.

BLITZ

je nov tovorni avto

ter je plod izkušenj Opelove tvornice in družbe General Motors!

Tovorni avto Blitz je doživel izredno nagel uspeh na prepolnem avtomobilskem trgu. V vsej Evropi so z navdušenjem sprejeli njegovi dve šasiji: 3.33 m dolgo s štiricilindrskim motorjem, in 3.99 m dolgo s šestimi cilindri. Ta uspeh pojasnjuje deloma tudi njegova nizka cena — ki je tem bolj presenetljiva, če pomislimo, da imajo ti tovorni avtomobili nosilno kapaciteto 2-3 ton. Še važnejše pa je, da je bil ta tovorni avto izdelan po načrtih, ki sta jih vzajemno napravili

Opelova tvornica in družba General Motors. Vrh tega so Blitz na vse strani preizkusili na preizkuševalnem terenu družbe General Motors pri Detroitu.

Namen tovornega avta je nagel in poceni transport. Ako se ukvarjate z mislijo, da si nabavite voz za trgovske svrhe, bo samo v vašo korist, če si temeljito ogledate tovorni avto Blitz. Naš zastopnik vam ga bo z veseljem razkazal.

Tovorni avtomobili

BLITZ

Osebnih avtomobilov Opel

General Motors Continental S. A.

Zastopnik v Ljubljani: OSKAR SCHMITT, TAVČARJEVA 7
Zastopnik v Mariboru: FERD. FRIEDAU, ALEKSANDROVA CESTA 19

Sport

K TEKMI ILIRIJA-GRADJANSKI.

Posebni vlak v Zagreb je radi številnih prijav zagotovljen. Prijave se sprejemajo še danes v petek in soboto ves dan v drogeriji Kane, trgovini Gorec, drogeriji Sanitas, Dunajska cesta in pa popoldne v kavarni Evropi. Prijave se lahko oddajo tudi na kopališču Ilirije proti vplačilu 60 Din.

RAZNE SPORTNE VESTI

Ob priliki kolonijalne razstave v Parizu se je vršil tudi velik mednarodni nogometni turnir, na katerem so sodelovali najboljši klubi iz Avstrije, Češke, Madjarske, Francije, Španije, Italije, Nemčije, Anglije in Švice. Na tem turnirju je zmagnala ženska »Uranica«, pri kateri je igral srednjega napadalca naš rojak Sekulič, bivše levo krilo belgirske Jugoslavije. Radi njegove sijajne igre, ki je največ pripomogla k takemu uspehu Uraniji, so svojočasno veliko pisali po vsem evropskem časopisju. Predno je prišel Sekulič k ženski Uraniji, je igral kakor večina drugih Srbov v Montpellieru. Pri prestopu v Uranijo so se pa dogodile neke nepravilnosti. Skratka, Sekulič ne bi smel igrati pri Uraniji. Radi tega mu je FIFA prepovedala za dobo enega leta nastopati za katerikoli francoski ali švicaški klub. Ni izključeno, da se bo Sekulič vrnil v domovino. Z njim bi naš nogomet gotovo veliko pridobil.

JNZ je dobila te dni sedmi protest proti verifikaciji ligine tekme. Sedaj protestira belgirska Jugoslavija, ki je izgubila tekmo v Sarajevu radi 11 metrovke, ki ni bila pravilno prisojena. JNZ je do sedaj še vse proteste zavrnila, ni izključeno, da bo doletela ista usoda tudi protest Jugoslavije. Da se pa končno napravi red tudi glede protestov, kajti sedaj lahko vsakdo protestira proti vsaki tekmi, ki jo izgubi, namerava JNZ izdati pravilnik, ki bo točno predpisoval, v kakšnih slučajih je protest upravičen. Klubi pa, ki bodo protestirali iz vzrokov, ki v tem pravilniku niso zapodeni, bodo kaznovani.

V soboto in nedeljo se bodo vršile na Sušaku juniorske plavalne tekme, tekmovanje v skokih in waterpolu za prvenstvo države. K tem tekmam sta poslala ljubljanska kluba Ilirija in Primorje svoje najboljše moči. Z našimi izvrstnimi junjorji bodo imeli precej opravka člani obmorskih klubov, čeprav morajo tekmovali v vodi, katere niso vajeni. Zagrebška Concordia pripravlja za prijatelje hazeno veliko senzacijo. Povabila je hazensko družino praške Slavije v Zagreb. Ob tej priliki bodo tudi Ljubljanci imeli priliko videti po dolgem času, kako igrajo Čehinje hazeno. Prihodnji teden bo najbrže nastopila družina Slavije proti ojačeni družini Atene.

Kakor vsako leto, tako priredi tudi letos Ilirija običajne juniorske pokalne tekme. To pokalno tekmovanje je za našo mladino zelo velikega pomena. Saj imajo na ta način priliko nastopati organizirano. Vsako leto je udeležba na tem juniorskem tekmovanju večja. Sprva so tekmovali samo ljub-

ljanski klubi, pozneje so pa prišli tudi mariborski junjorji. Letos se prične to tekmovanje 8. in 9. avgusta.

Za nedeljsko tekmo proti Jugoslaviji je ženska nogometna zveza sestavila naslednje moštvo: Planiška (Slavija), Burger, Siroky — Madelon, Kada, Srbik—Podrazil (vsi Sparta), Bradac (Viktorija), Bejbi (Bohemians), Silny, Sokolarz (oba Sparta). Kakor vidimo, nastopi kompletna Sparta, ojačena z vratarjem Slavije in z desno zvezo in srednjim napadalcem od Viktorije in Bohemians. Brez dvoma je tako ojačena Sparta zelo močno moštvo. To važno tekmo bo sodil belgijski sodnik Langenus.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Petek, 31. julija: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Plošče, borza. — 18.30 Mladinska ura: Samospevi gl.đ. Carmen Antič, klavirske točke izvaja gl.đ. Vojka Prelovec. — 19.30 Gospodinska ura, gl.đ. Cilka Krekova. — 20.30 Pravljičje za odrasle, gl.đ. Anja Kovačič. — 20.30 Premos iz Belgrada. — 22.30 Čas, dnevne vesti.

Sobota, 1. avgusta: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Plošče. — 18.30 Salonski kvintet. — 19.30 Časnik in časnikarstvo. — 20.30 Koncert godbe na pihala »Sloga«. — 21.30 Premos iz Park-hotela na Bledu. — 22.30 Čas, dnevne vesti. — 22.15 Salonski kvintet.

Drugi programi

Sobota, 1. avgusta.

Belgrad: 12.45 Radio-orkester. — 19.30 Večerni koncert. — 20.30 Koncert. — 21. Vokalni koncert (Zika Tomič). — 22.30 Ruske pesmi. — Zagreb: 12.30 Plošče. — 20.30 Citre. — 21. Radio-orkester. — 22.10 Lohka večerna glasba. — Budimpešta: 12.05 Orkestralni koncert. — 17.30 Lohka glasba. — 19.30 Koncert. — 20.15 Pester večer. — Dunaj: 11.30 Opoldanski koncert. — 19.40 Pesmi in arije. — 20.30 »Hanea pleše«, opereta. — Milan: 11.18 Pesta glasba. — 13. Plošče. — 21. Komedija. — 22. Plesna glasba. — Oslo: 20. Radio-orkester. — 22.35 Plesna glasba. — Praga: 19.55 Poljudna glasba. — Langenberg: 20. Lep večer. — 22.10 Nočna glasba. — 23.30 Jazz-orkester. — Rim: 21. »Bajaderca«, opereta, Kalmay. — Berlin: 21.10 Kolorit. — 22.30 Plesna glasba. — Katowice: 20.15 Koncert. — 23. Lohka in plesna glasba.

Murska Sobota

Nesreča pri zidanju. Z odra pri Zdravstvenem domu je padel neki delavec. Obležal je brez vesti. Prepeljati so ga morali v bolnišnico.

Zalostna smrt. Na tem mestu smo poročali, da je mlatinca odtrgala 23 letnemu Zaligu Ivanu roko. Rana se je zastrupila in mladi fant je med groznimi bolečinami zatisnil oči k smrtnemu spanju.

Usoden padeč z motornega kolesa. Huda nesreča je zadela na cesti M. Sobota—Beltnice Cizlja Viktorja, trgovca z usnjem. Peljal se je na motornem kolesu. Nepričakovano se je zvrnil in zletel v obcestni jarek. Zlomil si je nogo in se tudi drugače močno pobil. Zdravi se v bolnišnici.

Moderna obutev za poletno sezono.

Nata

Vrsta 9675-89

Cevljevki iz laka ali boksa, okusne fazone s finim okrasom iz temnejšega usnja. Cevljevki s svetlim bežom so za promenado, lakasti pa za večer.

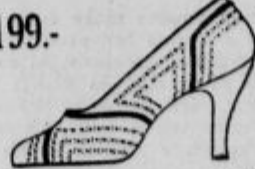
Vrsta 9665-72

Elegantni čevljevki z visoko peto. So idealni za promenado. Globoko izrezani se dovršeno prilagajajo toaleti za popoldansko promenado.

Vrsta 9625-51

Se en poletni model. Okusna kombinacija bele barve z lakom ali rjavim boksom. Lepo pristojna promenadni obleki.

Vrsta 9605-55

Cevljevki za promeno: do in za kopališče. Je izdelan iz bele finega telečjega boksa s črnimi in rjavimi okraski. — Novost letošnje letne sezone.

Vrsta 1655-65

Cevljevki za letovišče in kopališče. So zračni in udobni. Neobhodno so vam potrebni za kopališče in letovišče.

Vrsta 5505-09

Moderni globoko izrezani čevljevki. Je izdelan iz najboljše ševroa v modernih temnih barvah. Se izvrstno prilagajajo nogi in je zelo udoben.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 20 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček. račun Ljubljana 10.349.

Službe isčejo

Služkinja

srednje starosti, vajena vseh gospodinskih del in kuhe, išče službo za ta-koj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridna in poštena« št. 8750.

Dobra šivilja

gre na dom. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Nizke cene« št. 8575.

Službodobe

Šivilja

spretna in poštena, z daljšo prakso v krojenju kakor izdelavi damskih oblek in plaščev se sprejme v stalno službo za boljše konfekcijsko trgovino v Ljubljani z vso oskrbo v hiši. Ponudbe na upravo lista pod šifro: »Zanesljiva« št. 8581.

Starejša ženska

še išče k bolniku za celi dan. Hrana v hiši. — Ponudbe z navedbo plače pod »Bolnik« št. 8566 na upravo »Slovenca«.

Pouk

Strojepisni pouk

med počitnicami se vrši vsak dan od 6—9 zvečer. Začetek 4. avgusta. Vpisovanje 1. avgusta in dalje vsak dan od 6 do pol 8 zvečer. Tečaj za začetnike in izveščance. — Učna ura 4 Din. Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 7/L.

SLIKARSTVO IN PLESKARSTVO

F. & E. REMŽGAR, LJUBLJANA
Kolodvorska 18 — Čopova 10. Telef. 3450

Se priporočata za vsa v to stroko spadajoča dela

Gojko Pipenbacher

koncesijon. šoferska šola, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 12. — Zahtevajte informacije.

Šoferska šola

oblastveno koncesijonirana, I. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Dunajska cesta 31. Prihodnji redni tečaj 1. avgusta.

Čamernikova šoferska šola

Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto). Prva oblast. koncesijonirana. Prospekt št. 16 zastoji. Pišite ponj!

Dijaki

Priden dijak

se sprejme v celo oskrbo po nizki ceni. Maribor, Milska ul. 31, drugo dvorišče.

Stanovanja

Stanovanje

dvosobno ali enosobno s pritliklinami išče krščanska inteligentna družina brez otrok. Garantira za red in najemnino ozir. da tudi posojilo. Ponudbe pod »Red«, št. 8571. na upravo »Slovenca«.

Odda se

s 1. ali 15. avgustom v sredini mesta podstrešno stanovanje obstoječe iz 1 velike sobe in kuhinje eni ali 2 starejšima gospodičama. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Svetlo«, št. 8569.

V Zagrebu

oddam za avgust in september opremljeno sobo, parket, separiran vhod, v strojem centru. Vprašati takoj Cankarjevo nabrežje 23, III. nadstr.

Stanovanje

dvosobno, s pritliklinami, in 700 m² vrta, se odda s 1. avgustom. Poizve se Koder, krojač, Rudnik.

Dva stanovanja

vsako s 3 sobami in pritliklinami v II. in III. nadstropju oddam v Tavčarjevi ulici 4. Več pove Al. Vodnik, kamnosek, Kolo-dvorska ulica.

Stanovanje

v sredini mesta, 4 sobe, kuhinja, soba za služkinjo s pritliklinami, se odda za november. Naslov v upravnistvu »Slovenca« pod št. 8572.

Vnajem

Trgovina

dobro vpeljana, s stanovanjem vred, se odda pod zelo ugodnimi pogoji 1. sept. v najem v Sv. Pavlu pri Preboldu. Natančnejše informacije pri F. Piki istotam.

Razno

2 ali 3 gospodje

boljši, se sprejmejo na dobro domačo hrano. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 8533.

Posrestva

Proda se

trinadstropna vogalna hiša s trgovskimi lokali na Miklošičevi cesti v Ljubljani. Pojasnila v knjigovodstvu Mestne hranilnice ljubljanske.

Objave

Gospodu Ignaciju

veleposestniku v Gornjem gradu kličem: Ad multos annos! A ribice prvi petek junija v Ljubljani.

Kupimo

Srečke, delnice, obligacije

kupuje Uprava »Merkur«, Ljubljana — Selenburgova ulica 6. II. nadstr.

Pisalna miza

malo rabljena, se kupi. — Ponudbe pod št. 8331 na upravo »Slovenca«.

Bradlo in drog

že rabljen, vendar še v dobrem stanju, kupimo za šolsko telovadnico, primerno za otroke in odrasle. Ponudbe z opisom in navedbo cene na Krajni šolski odbor v Globokem pri Brežicah.

Prodamo

Stroj

za izdelovanje cementne zarezne strešne opeke, skoraj nov, s 1000 podlogami, proda Fr. Kuralt, posestnik, 13, Šenčur pri Kranju. Dnevna produkcija 500 do 600 komadov.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon) lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 jutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne Telefonska štev. 3030.

Puhasto perje

čisto čobano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg, čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštne povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ilica 82. Kemična čistilnica perja

Vse vrste

sadju in zelenjave

nudimo po najnižjih dnevnih cenah. RUDOLF EHRENFREUND IN SIN, Osijek. — Telefon št. 210. Naslov za brzojavke: Rudsini Osijek.

Obrt

Pozor gostilničarji!

Domače salame, priznane najboljšie, in polnomastni polemendolski sir nudi I. Buzzolini, Lingarjeva ulica

Lanene tropine

in druge krmila nudi največje Velet trgovina žita in moka. A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 24

Kopalne čepice

od 8 Din naprej dobite pri »Luna«, Maribor, Aleksandrova cesta št. 19. Poštna naročila točna.

HRANILNICA IN POSOJILNICA ter SLOVENSKO KATOLISKO PROSVETNO DRUŠTVO V ST. JURJU ob juž. žel. izražata svojo težko bolelo ob izgubi svojega kulturnega delavca, gospoda

Franca Žličar

ki je v četrtek 30. julija, previden s tolažili svete vere, po dolgem trpljenju mirno in udano v Gospodu zaspal. Pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti iz hiše žalosti v soboto 1. avgusta ob 9 dopoldne na pokopališče. Počivaj v miru, prijatelj dragi! St. Jurij ob juž. žel., dne 30. julija 1931.

† Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naš iskrenoljubljeni, nepozabni soproj, oz. dobri oče, tast, svak in stric, gospod

Miroslav Šijanec

profesor v pokoju

v četrtek, dne 30. julija ob 5 jutraj po kratki, mučni bolezni, previden s tolažili svete vere, v 62. letu svoje dobe nas za vedno zapustil.

Pogreb blagopokojnika se bo vršil v soboto 1. avgusta ob 16 iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju. Sveta maša zadušnica se bo darovala 3. julija ob 7 jutraj v stolni in mestni župni cerkvi.

Maribor, dne 30. julija 1931.

Eliza Šijanec, soproga; dr. Franjo, Drago in Stanko, sinovi; Mira Gačnik roj. Šijanec, hčerka; Janko Gačnik, zet; Ludovik Šijanec, brat; Marija Šijanec, sestra, ter vsi ostali sorodniki.

SPLOŠNA URADNA MENZA V MARIBORU izraža tem potom svojo bolelo nad nenadno izgubo svojega priljubljenega in zaslužnega predsednika, gospoda

Miroslava Šijanca

profesorja v pokoju

ki je v četrtek, dne 30. julija, potolažen s skrivnostni svete vere za vedno zapustil dolino solza.

Nepozabnega pokojnika spremimo na poslednji poti izpred mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežje v soboto, dne 1. avgusta ob 16. uri.

Sveta maša zadušnica se bo darovala dne 3. avgusta ob 7 jutraj v stolni župni cerkvi.

Maribor, dne 30. julija 1931.

ODBOR.

Otfried v. Hanstein:

103

Strahotno potovanje na luno

Sedeli so skupaj v kabini in malo govorili, kakor so bili vajeni zadnje dneve. Egon je zopet vzel eno steklenico šumečega vina in jo odprl.

»Gospoda, če vama je prav, se po kosilu odpe-ljemo.« Namenoma je izrekel te besede čisto malomarno, kakor da gre za najbolj preprosto potovanje in Američan je prikimal: »All right.«

Korus vpraša: »Ali mislite, da se nam posreči?« Egon resno odgovori: »Sam ne vem. Moramo si biti na jasnem, če naj tvegamo ali ne. Aparat se mi uredil, kolikor je bilo pač mogoče. Zato smemo upati, da bodo zopet prav delovali, prav tako je pa tudi mogoče, da raketa ob prvi električni iskre eksplodira in se razleti v tisoč atomov. Ne morem se namreč prepričati, ali bodo poprave vzdržale, prav tako je nemogoče dognati, v koliko je navidezno zdrave cevi zmehčal vseumirski mrz. Zato je kaj lahko mogoče, da bo trenutek, ko pritisnem na vzvod, da vžgem plin, obenem trenutek naše smrti.«

Američan odgovori trdega obraza: »Ali pa moramo ostati tukaj?«

»Gotovo ne.«

Korus, ki je že davno izgubil svojo večno veselost, reče odločno: »Tukaj bomo umirali polagoma. Izključeno je, da bi na mesecu našli kakršnakoli živila, vrhu tega ne vem, čemu naj bi tukaj sploh živeli. Gospod doktor, ako imate samo senco upanja, da nas z odletom rešite — sem pripravljen.«

Egon prikimajo: »Če bi bil sam, bi tvegati brez po-

misleka; zdaj pa smo trije, zato moram imeti tudi vajino privoljenje.«

Oba mu ponudita roko.

»Zdaj hočemo biti možje, ki ne govorijo o nevarnosti, ampak se oklepajo upanja. Gospoda, vzklizimo naenkrat vse tri najlepše zdravice, ki jih navadno izreka Anglež v tujini: Živela domovina!«

»Živeli naši daljni prijatelji!«

»Živela žena, katero ljubimo!«

Dvignili so čaše, jih izpriznili in nekaj časa sedeli dvignjeni v globoke misli.

Korus je vstal. »Le nič solzavosti, zdaj bomo še dobro jedli, najboljšie od vsega, kar nam še preostaja, in izpriznili še eno steklenico. Naj bi tudi bila to naša rabeljska pojedina, jaz verujem, da se podjetje posreči, — to verjeti hočem!«

»Bravo, Korus!«

Kako se je vse izpremenilo! Nekoč sta bila časnikarja vsiljivca, zdaj pa so čutili, da jih veže toplo prijateljstvo.

Jedli so in pili, Korus je zbijal šale in celo smejali so se.

Nato sta časnikarja mizo pospravila, vse zopet skrbno zapela, da ne bi moglo kako stvar premetavati, Egon si je nataknil čelado.

»Prosimo, pazita na to, da bom raketo zopet naravnal s konico navzgor.«

Stopil je venkaj, še zadnjič pregledal svoje delo, oko pa mu je zadnjikrat objelo grozno in silno puščo zaledenelega meseca.

Še enkrat se je ozrl na kup ledu, kjer so spravili bombe s prepisi svojih zapiskov. Nad kupom se je dvigala gorska palica z nemško in ameriško zastavo.

Niti sapica ni dahnila, da bi jih razgibala, ohlapno

so visele navzdol. Kako dolgo bodo pač kljubovale uničevanju? Egon se je še vedno obotavljal, zdaj mu je še to slovo postalo težko! Nato pa je potegnil za vrvi in raketo naravnal proti zemlji, proti zemlji, ki jim je s svojo živosvetlo ploščo visela nad glavami.

V tem trenutku mu je vso dušo prevzelo neskončno domotožje, pa tudi upanje. Zbral je za hip svoje razburkane misli v kratko molitev do Vsemogočnega. Nato pa je prišla zadnja odločitev: s sekiro je krepko zamahnil in presekal zamrznjene vrvi, ki so vezale raketo s sidrom. Ko so se čvrsto primrzle vrvi razletele, bi na zemlji gotovo počilo kakor strel iz puške. Tu pa je ostalo vse tiho. Neslišno kakor so pristali, tudi odhajajo.

Raketa se je nalahno zganila. Ni je pa premaknila sapica, ampak njeno lastno težišče.

Egon je konec vrvi držal v rokah, z nogami pa se stal na mesecu. Bil je edina vez med njim in raketo.

Splezal je po vrvi gor, obstal pri vnanjih vratih zatvorne cevi, se še enkrat ozrl, nato pa odločno stopil naprej, potegnil zatvorno cev do rakete in jo varno pritrtil, šel v kabino in še vrata zavaroval.

»Tako strašno daleč smo.«

Še vedno je bilo treba kaj urediti, spustili so čez okna varnostne pokrovke, potapljaško čelado pripeli, še enkrat kabino primerno ogreli.

Vsedli so se skupaj na tla, to se pravi, na zofino naslonjalo, ker je raketa zopet pokonci stala.

»Zdaj pa le v božjem imenu!«

Egon je zasukal vzvod užigač, vsi trije so se krepko prijel za roke. Ura, ki je imela čez nekaj minut vžgati, je pričela brneti. Isto brnenje, ki je nekoč tri časnikarje na Novi Atlantidi tako hudo prestrašilo.